

Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) Diwrnod y cyfrifiad: 21 Ionawr 2025

Y casgliad data CYBLD ar gyfer y flwyddyn academaidd 2024/2025

Nodiadau cwblhau technegol

Dyddiad cyhoeddi: 4 Medi 2024

Fersiwn: 1.0

Casgliad data CYBLD

21 Ionawr 2025 (diwrnod y cyfrifiad)

Cynulleidfa

Penaethiaid ysgolion a gynhelir ac awdurdodau lleol.

Trosolwg

Llywodraeth Cymru sy'n darparu'n nodiadau cwblhau technegol hyn i helpu'r gynulleidfa uchod i gydymffurfio â'u dyletwyddau statudol.

Camau angenrheidiol

Rhaid i bob ysgol babanod, cynradd, uwchradd, canol ac arbennig a gynhelir yng Nghymru gwblhau dychweliad CYBLD.

Manylion pellach

Os oes angen mwy o gyngor arnoch ar lenwi unrhyw ran o'r casgliad yma, cysylltwch â'ch awdurdod lleol yn y lle cyntaf.

Dylid anfon ymholiadau am y ddogfen hon at:

Strategaeth Rheoli Gwybodaeth
Y Tîm Casgliadau Data
Y Gangen Gwybodaeth a Gwella Ysgolion
Y Gyfarwyddiaeth Addysg
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ
Ffôn: 0300 062 5014 / 0300 025 3358
E-bost: IMS@llyw.cymru / PLASC@llyw.cymru

[@LIC_Addysg](https://twitter.com/LIC_Addysg)

[Facebook/AddysgCymru](https://www.facebook.com/AddysgCymru)

Copïau ychwanegol

Mae'r ddogfen yma ar gael ar wefan Llywodaeth Cymru yn llyw.cymru.

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg.
This document is also available in English.

ISBN digidol 978 1 83625 570 3
© Hawlfraint y Goron Medi 2024
WG50498

Cynnwys

1. Trosolwg	2
Tabl 1: Amserlen ar gyfer CYBLD 2025	2
1.1 Newidiadau mawr ers y llynedd	2
2. Newidiadau i CYBLD blwyddyn yma	3
2.1 Dileu eitem data Y math o ysgol cyfrwng Cymraeg	3
3. Datblygiadau yn y dyfodol	4
3.1 Cyflwyniad Cyfrifiad Blynyddol o'r Gweithlu Ysgolion (CBGY) a data gweithlu CYBLD	4
3.2 Adolygiad hunaniaeth genedlaethol ac ethnigrwydd	4
3.3 Datblygiadau eraill	4
4. Cyflwyniad	5
5. Cofnodi a gwirio data	7
6. Crynodeb o'r meysydd data l'w cynnwys yng nghasgliad data CYBLD	8
7. Data disgyblion unigol	14
7.1 Sut caiff y broses o gofrestru disgyblion eu diffinio?	14
7.2 Disgyblion a waharddwyd (yn barhaol ac am gyfnod penodol) ym mlwyddyn ysgol 2023/2024	14
8. Staff addysgu a staff cymorth	16
9. Dosbarthiadau fel y'u haddysgir	18
10. Recriwtio a chadw athrawon	20
10.1 Recriwtio athrawon	20
11. Dilysu data a chywiro gwallau	21
12. Crynodeb yr ysgol	22
13. Anfon y datganiad i'ch awdurdod lleol	23
Atodiad A: Nodiadau cwblhau manwl yn ôl maes data	24
Atodiad B: Codau dilys 2020 ar gyfer cefndir ethnig	155
Atodiad C: Codau dilys ar gyfer Saesneg fel iaith ychwanegol, gyda disgrifiadau	158
Atodiad D: Codau dilys ar gyfer iaith gyntaf	159
Atodiad E: Data sydd eu hangen ar gyfer staff addysgu a staff cymorth	166
Atodiad F: Data sydd eu hangen ar gyfer dosbarthiadau fel y'u haddysgir	168

1. Trosolwg

Mae'r nodiadau hyn ar gyfer yr holl ysgolion a gynhelir (meithrin, cynradd, canol, uwchradd ac arbennig) a'r awdurdodau lleol er mwyn cwblhau'r Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) ym mis Ionawr 2025. Cyhoeddwyd y nodiadau hyn i sicrhau bod ysgolion ac awdurdodau lleol yn ymwybodol o'r eitemau data sy'n ofynnol ar gyfer CYBLD ac i helpu ysgolion i ddarparu'r eitemau data hynny yn ôl y diffiniadau cyffredin.

Rhaid i bob disgybl sydd ar y gofrestr gael ei gynnwys ar y datganiad CYBLD. Bydd data CYBLD ynghylch niferoedd disgyblion a'r niferoedd sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim yn cael eu defnyddio wrth ddyrannu'r cyllid. Felly, edrychwch yn ofalus iawn ar yr adroddiadau a grëwyd yn [DEWi](#) oherwydd caiff y data effaith fawr ar y modd y caiff cyllid ei gyfrifo yn y dyfodol. Caiff yr wybodaeth gyd-destunol a ddarperir (megis enw'r ysgol) ei ddefnyddio ar wefan [Fy Ysgol Leol](#) ac yn [Setiau Data Craidd Cymru Gyfan](#). Felly, mae'n hollbwysig bod y Pennaeth yn fodlon ar gywirdeb y datganiad CYBLD cyn iddo gael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru.

Dylai ysgolion gadw at yr amserlen ganlynol er mwyn sicrhau eu bod yn dychwelyd ffurflen heb wallau sydd mor gywir â phosibl i Lywodraeth Cymru erbyn **dydd Gwener 7 Mawrth 2025**. Ni fydd modd cyflwyno unrhyw ffurflenni pellach ar ôl y dyddiad hwn.

Dim ond drwy ailgyflwyno ffeil CYBLD y caniateir diwygiadau, a hynny cyn diwedd tymor yr haf nid yn yr hydref pan fydd Llywodraeth Cymru yn dosbarthu cyfrifiadau cyllid i'r awdurdodau lleol. Sylwer mai dim ond disgyblion sydd â statws cofrestru **M** (Prif Gyfredol) neu **C** (Cyfredol) a fydd yn cael eu cynnwys at ddibenion cyfrifo cyllid, h.y. ni fydd disgyblion sydd â statws **S** (Atodol Cyfredol) neu **G** (Disgybl sy'n Westai) yn cael eu cynnwys.

Tabl 1: Amserlen ar gyfer CYBLD 2025

Dyddiad	Gweithrediad
Dydd Mawrth 21 Ionawr 2025	Diwrnod cyfrifiad CYBLD Ionawr 2025
Dydd Mawrth 21 Ionawr 2025	DEWi yn agor ar gyfer data CYBLD
Pennu gan yr awdurdod lleol	Dychwelyd i'r Awdurdod Lleol drwy DEWi
Dydd Gwener 7 Mawrth 2025	Dyddiad cau ar gyfer cyflwyno datganiadau i Lywodraeth Cymru drwy DEWi

1.1 Newidiadau mawr ers y llynedd

Mae'r rhestr ganlynol yn dangos y prif newidiadau ers y casgliad CYBLD o'r cyfnod blaenorol:

- dyddiadau wedi'u symud ymlaen blwyddyn;
- mae'r eitem data Y math o ysgol cyfrwng Cymraeg wedi'i dileu.

2. Newidiadau i CYBLD blwyddyn yma

2.1 Dileu eitem data Y math o ysgol cyfrwng Cymraeg

Yn dilyn y cyflwyniad o'r eitem data Categori Iaith yr Ysgol yn 2024, mae Y math o ysgol cyfrwng Cymraeg nawr wedi ei tynnu o'r casgliad.

3. Datblygiadau yn y dyfodol

3.1 Cyflwyniad Cyfrifiad Blynnyddol o'r Gweithlu Ysgolion (CBGY) a data gweithlu CYBLD

Ym mis Tachwedd 2019 cyflwynwyd Cyfrifiad Blynnyddol o'r Gweithlu Ysgolion (CBGY) yng Nghymru. Mae hwn yn gyfrifiad lefel unigol o weithlu'r ysgol a chaiff ei gasglu bob blwyddyn. O ganlyniad, yn y dyfodol rhagweladwy, unwaith y bydd Llywodraeth Cymru yn hapus bod data CBGY yn ddibynadwy ac yn gywir, bydd elfennau gweithlu casgliad CYBLD yn cael eu dileu. Ni chytunwyd ar amserlenni penodol ond rhagwelir mewn pryd ar gyfer CYBLD 2025.

3.2 Adolygiad hunaniaeth genedlaethol ac ethnigrwydd

Mae ystyriaethau yn parhau ar gofnodi a chasglu hunaniaeth genedlaethol ac ethnigrwydd unigolyn mewn ffordd gwell. Mae'r gwaith hwn wedi cynnwys trafodaethau gyda'r Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG), Swyddfa Cydraddoldeb y Llywodraeth (SCLI) a'r Adran Addysg (AA) i sicrhau bod safon gytûn ystyriol a chydawns yn cael ei defnyddio gan bob sefydliad. Mae'n debygol y bydd hyn yn arwain at newidiadau i'r ffordd y bydd y rhain yn cael eu cofnodi mewn casgliadau yn y dyfodol.

3.3 Datblygiadau eraill

Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw ddatblygiadau penodol eraill wedi'u cynllunio ar gyfer casgliadau data CYBLD yn y dyfodol.

4. Cyflwyniad

Mae'r Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion (CYBLD) yn gofyn bod gwybodaeth yn cael ei darparu ar ffurf cofnodion disgyblion unigol, gan gynnwys enw'r disgybl a "rhif unigryw'r disgybl" (UPN), yn hytrach na chyfansymiau ysgol. Mae angen gwybodaeth hefyd am staff addysgu, staff nad ydynt yn addysgu, dosbarthiadau fel y'u haddysgir, swyddi addysgu gwag a gweithgareddau dysgu disgyblion.

Mae dadansoddiad o gofnodion disgyblion unigol o CYBLD, yn rhoi ystod lawer mwy o wybodaeth i ysgolion, awdurdodau lleol ac asiantaethau canolog nag sy'n bosibl gyda chyfansymiau ysgolion. Dylid defnyddio'r wybodaeth hon i lywio penderfyniadau ynghylch y ffordd orau i ddatblygu dysgu disgyblion ac i beidio â gwneud cymariaethau ysgol i ysgol neu ffurfio rhan o unrhyw system atebolrwydd. Dylid ei ddefnyddio hefyd i gefnogi hunanarfarnu ysgolion, targedu cyllid yn fwy cywir, a monitro a datblygu polisi.

Mae data CYBLD yn darparu'r data cyd-destunol a ddefnyddir yn y Setiau Data Craidd Cymru Gyfan (SDCCG). Caiff y SDCCG eu darparu i ysgolion (cynradd, canol ac uwchradd) ac awdurdodau lleol fel dulliau defnyddiol o ddadansoddi cyd-destun er mwyn ystyried atebolrwydd a chynllunio ar sail amgylchiadau unigol yr ysgol. Mae't SDCCG hefyd yn cael eu defnyddio gan Estyn fel rhan o'i ddeunyddiau arolygu. Felly, mae'n bwysig fod data CYBLD yn cael eu nodi'n gywir gan ysgolion er mwyn i'r deunyddiau hyn fod yn ddefnyddiol ac yn addas i'r ysgol a'r awdurdod lleol.

Bydd y cofnodion disgyblion unigol ar gyfer CYBLD yn cael eu cynhyrchu'n awtomatig gan eich meddalwedd gwybodaeth reoli (MIS) ac efallai na fydd modd golygu rhannau ohonynt â llaw. **Mae'n hanfodol felly bod yr holl ddata perthnasol am ddisgyblion yn cael ei roi yn eich system cyn creu datganiad CYBLD.** Bydd gwybodaeth am staff addysgu, staff nad ydynt yn addysgu, dosbarthiadau fel y'u haddysgir a swyddi addysgu gwag (cyn belled ag y bo modd) hefyd yn cael ei darparu'n awtomatig os oes data perthnasol wedi'u rhoi yn y system eisoes. Ond gellir bwydo'r wybodaeth hon yn uniongyrchol i ddatganiad CYBLD os bydd angen. Os nad ydych yn sicr pa ddata sydd eu hangen ar gyfer CYBLD 2025, cysylltwch â'ch awdurdod lleol.

Bydd eich meddalwedd yn cynnal cyfres o gamau dilysu helaeth ar y datganiad CYBLD, ac yn cynhyrchu adroddiadau ar wallau ac ymholiadau. **Mae'n hanfodol eich bod yn cywiro cymaint o wallau ag sy'n bosibl cyn anfon eich datganiad i'ch awdurdod lleol, ac yn ddelfrydol eu cywiro i gyd.** Os bydd gwallau ar ôl yn y ffeil pan fydd y datganiad yn cyrraedd Llywodraeth Cymru, efallai y bydd Llywodraeth Cymru yn gofyn i chi ei ailgyflwyno. Bydd gofyn i'r ysgol gywiro'r gwallau yn eu meddalwedd gwybodaeth reoli (MIS) a dychwelyd y ffeil ddiwygiedig trwy [DEWi](#), y system trosglwyddo data'n ddiogel ar-lein. **Ni chaiff datganiadau eu golygu gan Lywodraeth Cymru ar ôl eu cyflwyno trwy [DEWi](#).**

Mae darparu cofnodion disgyblion unigol yn golygu bod datganiadau CYBLD yn fawr iawn ac na ellir edrych arnynt yn eu cyfanrwydd a'u gwirio'n llawn. Mae'r feddalwedd felly'n cynhyrchu "crynodeb ysgol" o'r datganiad CYBLD. Dylid craffu ar y crynodeb hwn yn fanwl cyn cymeradwyo'r datganiad a'i anfon i'ch awdurdod lleol.

Felly, dyma'r camau i gynhyrchu eich datganiad CYBLD:

- a. sicrhau bod yr holl ddata perthnasol am y disgyblion, yr ysgol, yr athrawon, y dosbarthiadau a'r swyddi gwag wedi'u cofnodi'n gywir yn eich system gwybodaeth reoli;
- b. cynhyrchu'r datganiad CYBLD, gan gofnodi unrhyw ddata arall nad ydynt yn ymwneud â disgyblion fel y bo angen;
- c. astudio'r adroddiadau ar wallau ac ymholiadau, a datrys cynifer ohonynt ag sy'n bosibl;
- d. craffu'n ofalus ar grynoded yr ysgol, gan edrych yn benodol am arwyddion bod rhywfaint o'r data am ddisgyblion heb eu cofnodi; a
- e. cael awdurdod y pennaeth ac anfon y datganiad, drwy gyfrwng system trosglwyddo data [DEWi](#), a'r crynodeb ysgol i'ch awdurdod lleol.

Dylid darllen y nodiadau cwblhau hyn ar y cyd ag unrhyw lawlyfr i ddefnyddwyr sydd ar gael gan eich awdurdod lleol yn benodol ar gyfer eich meddalwedd CYBLD a'r dogfennau a ddarparwyd gan gyflenwr eich meddalwedd.

Er bod y term awdurdod lleol bellach wedi disodli awdurdod addysg lleol yn gyffredinol drwy gydol y ddogfen hon, mae'r meysydd data ar gyfer CYBLD sy'n cynnwys awdurdod addysg lleol, er enghraifft **rhif AALI**, heb eu newid. Felly, mae'r ddogfen hon yn defnyddio awdurdod lleol wrth gyfeirio at yr awdurdod lleol ond yn parhau i ddefnyddio enwau'r meysydd data sy'n cynnwys awdurdod addysg lleol

5. Cofnodi a gwirio data

Mae'r nodiadau cwblhau hyn yn darparu rhestr lawn o'r holl eitemau data ynghylch y disgyblion a'r ysgol y mae'n rhaid eu bwydo i'ch system a'u cyflwyno yn eich datganiad CYBLD. Sylwer bod y meysydd data a welir yn y ddogfen hon yn adlewyrchu'r gwerthoedd a'r tagiau yn y ffeil ddata y mae eich meddalwedd yn ei pharatoi ar gyfer ei throsglwyddo i'ch awdurdod lleol a Llywodraeth Cymru. Cofiwch, efallai na fydd y gwerthoedd a'r tagiau hyn yn cyd-fynd bob amser â'r ffordd y mae'r meddalwedd yn cadw'r data'n fewnol neu'n eu cyflwyno i chi ar y sgrin.

Efallai bod eich meddalwedd yn cynnwys cyfres o "gampau gwirio data" a fydd yn eich helpu chi i nodi a chywiro gwallau ac anghysonderau yn eich data cyn cynhyrchu eich datganiad CYBLD. Ewch drwy'r broses hon yn ofalus gan y bydd yn lleihau'n sylweddol nifer y gwallau dilysu yn eich datganiad a'r gwaith y bydd angen i chi ei wneud wedyn i ddatrys y rhain.

Ni all y camau gwirio hyn, na'r rheolau dilysu y bydd y feddalwedd yn eu defnyddio ar gyfer y datganiad CYBLD wedi hynny, bennu a ydych wedi cynnwys yr holl ddata gofynnol am ddisgyblion - er enghraifft bod pob disgybl sydd wedi'i gofrestru'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim wedi'i gofnodi felly yn eich system. Bydd y broses ddilysu yn cynhyrchu ymholiad os na fydd unrhyw un o'r disgyblion yn y datganiad wedi'u nodi'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim. Ond ni cheir ymholiad os bydd rhai disgyblion yn gymwys, er y gall fod yna ddisgyblion eraill sy'n gymwys ond sydd heb eu cynnwys yn eich system.

Felly, er bod y camau gwirio data yn bwysig iawn, ni ellir cymryd yn ganiataol bod eu cwblhau yn llwyddiannus yn gwarantu bod yr holl ddata angenrheidiol wedi'u cynnwys ac y bydd eich datganiad CYBLD yn gywir. Nid yw'r ffaith nad oes unrhyw wallau dilysu neu ymholiadau yn sicrhau hynny chwaith. **Felly, rhaid i chi sicrhau eich bod wedi cynnwys yn llawn yn eich system yr holl ddata a amlinellir yn y fanyleb cofnodi data.**

NODYN PWYSIG: Oni nodir yn wahanol, mae'r holl eitemau data a ddisgrifir yn yr adrannau canlynol yn orfodol ar gyfer CYBLD 2025.

6. Crynodeb o'r meysydd data l'w cynnwys yng nghasgliad data CYBLD

Noder bod y golofn 'data enghreifftiol' yn rhoi enghraifft i chi o'r math o ddata a ganiateir ar gyfer yr eitem honno o ddata, ac nid yw'r rhestr hon yn gyflawn.

Os yw'r golofn **ysgolion i gwblhau** yn cael ei gadael yn wag, nid oes angen i chi gofnodi'r eitem honno o ddata ar gyfer y math hwnnw o ysgol. Ond os yw'r gell yn llwyd, mae'r eitem honno'n ddewisol.

Rhaid i bob eitem o ddata gorfodol gael eu cofnodi os yw'r data ar gael i'r ysgol.

Allwedd

NS	Ysgol Feithrin
PS	Ysgol Gynradd
SS	Ysgol Uwchradd
SP	Ysgol Arbennig
MS	Ysgol Ganol

Dynodyddion ysgol

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Rhif yr AALI	3	Alffaniwmerig	660	NS	PS	SS	SP	MS
Rhif y sefydliad	4	Alffaniwmerig	4099	NS	PS	SS	SP	MS
Enw'r ysgol	100	Alffaniwmerig	Ysgol Gyfun Ynys Môn	NS	PS	SS	SP	MS
Cyfnod yr ysgol	2	Alffaniwmerig	MS	NS	PS	SS	SP	MS
UKPRN	8	Alffaniwmerig	11000000			SS	SP	MS

Manylion cyswllt yr ysgol

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Rhif ffôn yr ysgol	35	Alffaniwmerig	01234567890	NS	PS	SS	SP	MS

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Y math o ysgol	2	Alffaniwmerig	52	NS	PS	SS	SP	MS
Ymrwymiad addysgu'r pennaeth	1	Alffaniwmerig	4		PS	SS	SP	MS
Cymysgedd rhyw yr ysgol	1	Alffaniwmerig	A	NS	PS	SS	SP	MS
Ffynhonnell ariannu	4	Alffaniwmerig	1111			SS		MS
Llaeth ysgol am ddim	4	Alffaniwmerig	23	NS	PS		SP	MS
Llaeth ysgol a brynwyd	4	Alffaniwmerig	76	NS	PS		SP	MS
Disgyblion amser llawn sy'n bresennol ar ddiwrnod y cyfrifiad	4	Alffaniwmerig	123	NS	PS	SS	SP	MS
Disgyblion rhan-amser sy'n	4	Alffaniwmerig	12	NS	PS		SP	MS

bresennol ar ddiwrnod y cyfrifiad								
Disgyblion sy'n bresennol yn y bore	4	Alffaniwmerig	2222	NS	PS		SP	MS
Disgyblion sy'n bresennol yn y prynhawn	4	Alffaniwmerig	2222	NS	PS		SP	MS
Trefniadau presenoldeb eraill	4	Alffaniwmerig	2222	NS	PS		SP	MS
Pynciau cyfrwng Cymraeg	2	Alffaniwmerig	5			SS		MS
Categori Iaith yr Ysgol	2	Alffaniwmerig	C1		PS	SS		MS
Prydau ysgol am ddim	4	Alffaniwmerig	23	NS	PS	SS	SP	MS
talau am brydau ysgol	4	Alffaniwmerig	20	NS	PS		SP	MS
Dosbarthiadau sydd wedi'u dynodi'n rhai arbennig gan yr Awdurdod Lleol	2	Alffaniwmerig	11	NS	PS	SS		MS
Nifer y disgyblion yn y dosbarthiadau a ddynodwyd yn arbennig gan yr Awdurdod Lleol o'r ysgol sy'n anfon y datganiad	4	Alffaniwmerig	2222	NS	PS	SS		MS
Nifer y disgyblion yn y dosbarthiadau a ddynodwyd yn arbennig gan yr Awdurdod Lleol o ysgolion eraill	4	Alffaniwmerig	2222	NS	PS	SS		MS
Cynllun agored	5	Cywir/Anghywir	0	NS				
Cael brechwast am ddim ar ddiwrnod y cyfrifiad	4	Alffaniwmerig	1080	NS	PS		SP	MS
Y disgyblion sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim a gafodd frechwast am ddim ar ddiwrnod y cyfrifiad .	4	Alffaniwmerig	1930	NS	PS		SP	MS
Y disgyblion a gafodd frechwast am ddim yn ystod yr wythnos cyn diwrnod y cyfrifiad .	4	Alffaniwmerig	1260	NS	PS		SP	MS
Y disgyblion sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim a gafodd un brechwast am ddim yn ystod yr wythnos cyn y cyfrifiad	4	Alffaniwmerig	1215	NS	PS		SP	MS

Llywodraethu

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Categori'r ysgol	2	Alffaniwmerig	CO		PS	SS		MS
Y pennaeth ar y corff llywodraethu	5	Cywir/Anghywir	0		PS	SS	SP	MS
Dynion ar y corff llywodraethu	2	Alffaniwmerig	3		PS	SS	SP	MS

Menywod ar y corff llywodraethu	2	Alffaniwmerig	3		PS	SS	SP	MS
Llywodraethwyr a all siarad Cymraeg	2	Alffaniwmerig	3		PS	SS	SP	MS
Swyddi gwag ar gyfer llywodraethwyr	2	Alffaniwmerig	3		PS	SS	SP	MS
Corff llywodraethu ffederal	5	Alffaniwmerig	F0023		PS	SS	SP	MS

Manylion yr arolwg

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Math o arolwg/data	5	Alffaniwmerig	CYBLD	NS	PS	SS	SP	MS
Dyddiad yr arolwg	10	Dyddiad	2025-01-21	NS	PS	SS	SP	MS
Y sawl sy'n gwneud yr arolwg	2	Alffaniwmerig	BM	NS	PS	SS	SP	MS
Amser cwblhau'r arolwg	3	Alffaniwmerig	005	NS	PS	SS	SP	MS

Manylion ysgol arbennig (ysgolion arbennig yn unig)

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Trefniadaeth yr ysgol	1	Alffaniwmerig	D				SP	
Prif angen arbennig (sylfaenol)	4	Alffaniwmerig	VI				SP	
Mathau o ddarpariaeth uwchradd	4	Alffaniwmerig	SLCD				SP	

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Enw'r dosbarth	30	Alffaniwmerig	OAK	NS	PS	SS	SP	MS
Y categori o ddosbarth	1	Alffaniwmerig	O		PS			MS
Grŵp blwyddyn y dosbarth	2	Alffaniwmerig	5		PS	SS	SP	MS
Cyfnod allweddol y dosbarth	1	Alffaniwmerig	2		PS	SS	SP	MS
Lefel addysg Gymraeg y dosbarth	1	Alffaniwmerig	1		PS	SS	SP	MS
Disgyblion AAA yn y dosbarth	2	Alffaniwmerig	4	NS	PS	SS	SP	MS
Nifer yr athrawon	2	Alffaniwmerig	1	NS	PS	SS	SP	MS
Nifer y staff heblaw athrawon	2	Alffaniwmerig	1	NS	PS	SS	SP	MS
Nifer y disgyblion yn y dosbarth y mae'r ysgol yn ysgol gartref iddynt	3	Alffaniwmerig	222	NS	PS	SS	SP	MS
Nifer y disgyblion yn y dosbarth sy'n westeion	3	Alffaniwmerig	111	NS	PS	SS	SP	MS
Disgyblion sydd wedi'u heithrio rhag cael eu cyfrif ym maint dosbarthiadau	3	Alffaniwmerig	25		PS			MS
Rheswm dros	1	Alffaniwmerig	B		PS			MS

eithriad (Babanod)								
Rheswm dros eithriad (lau)	1	Alffaniwmerig	D		PS			MS
Disgyblion yn y dalgyrch	2	Alffaniwmerig	3		PS			MS
Math cyfrif maint dosbarthiadau	1	Alffaniwmerig	I		PS			MS

Athrawon

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Athrawon nad ydynt yn addysgu	3	Alffaniwmerig	10			SS		MS
Categori'r athrawon	2	Alffaniwmerig	QT	NS	PS	SS	SP	MS
Rhyw	1	Alffaniwmerig	M	NS	PS	SS	SP	MS
Cyfnod swyddi'r athrawon	1	Alffaniwmerig	F	NS	PS	SS	SP	MS
Cyfanswm yr oriau y mae'r staff rhan- amser yn eu gweithio	4	Alffaniwmerig	30	NS	PS	SS	SP	MS
Nifer yr athrawon	2	Alffaniwmerig	50	NS	PS	SS	SP	MS
Contractau athrawon cymwysedig	2	Alffaniwmerig	20	NS	PS	SS	SP	MS
Yr oriau a weithir gan athrawon cymwysedig ar contractau o flwyddyn neu lai	4	Alffaniwmerig	20	NS	PS	SS	SP	MS

Addysgu'r Gymraeg

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Categori'r addysg Gymraeg	2	Alffaniwmerig	TC		PS	SS		MS
Rhyw	1	Alffaniwmerig	F		PS	SS		MS
Cyfnod swydd athrawon sy'n addysgu'r Gymraeg	1	Alffaniwmerig	F		PS	SS		MS
Oriau addysgu'r Gymraeg	4	Alffaniwmerig	20		PS	SS		MS
Nifer yr athrawon sy'n addysgu'r Gymraeg	2	Alffaniwmerig	50		PS	SS		MS

Data staff cymorth

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Categori'r staff cymorth	2	Alffaniwmerig	TA	NS	PS	SS	SP	MS
Rhyw	1	Alffaniwmerig	F	NS	PS	SS	SP	MS
Cyfnod swydd y staff cymorth	1	Alffaniwmerig	P	NS	PS	SS	SP	MS
Cyfanswm yr oriau y mae'r staff rhan- amser yn eu gweithio	4	Alffaniwmerig	30	NS	PS	SS	SP	MS
Nifer y staff cymorth	2	Alffaniwmerig	50	NS	PS	SS	SP	MS

Data recriwtio athrawon

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Rhif cyfeirnod swydd wag	2	Alffaniwmerig	1		PS	SS		MS
Pwnc swydd wag	3	Alffaniwmerig	ART			SS		MS
Cyfnod allweddol	1	Alffaniwmerig	2		PS	SS		MS
Swyddi gwag cyfrwng Cymraeg	5	Cywir/Anghywir	0		PS	SS		MS
Cyfanswm nifer y ceisiadau	3	Alffaniwmerig	3		PS	SS		MS
Penodi	5	Cywir/Anghywir	0		PS	SS		MS
Cyflenwi ar gyfer swydd wag heb ei llenwi	2	Alffaniwmerig	ST			SS		MS

Data cadw athrawon

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Rhif cyfeirnod y sawl sy'n gadael	2	Alffaniwmerig	1		PS	SS		MS
Pwnc y sawl sy'n gadael	3	Alffaniwmerig	ART			SS		MS
Cyfnod allweddol	1	Alffaniwmerig	2		PS	SS		MS
Profiad addysgu y sawl sy'n gadael	2	Alffaniwmerig	8		PS	SS		MS
Cyrchfan y sawl sy'n gadael	3	Alffaniwmerig	EDU		PS	SS		MS

Data lefel disgyblion unigol (ar y gofrestr)

Dynodyddion disgyblion

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Rhif Unigryw'r Disgybl (UPN)	13	Alffaniwmerig	Z123456789012	NS	PS	SS	SP	MS
Rhif Unigryw'r Dysgwr (ULN)	10	Alffaniwmerig	8534567891			SS		MS
Rhif unigryw blaenorol	13	Alffaniwmerig	A123456789012	NS	PS	SS	SP	MS
Cyfenw	35	Alffaniwmerig	Jones	NS	PS	SS	SP	MS
Enw blaen	35	Alffaniwmerig	Marc	NS	PS	SS	SP	MS
Enw(au) canol	35	Alffaniwmerig	Iwan Owen	NS	PS	SS	SP	MS
Dyddiad geni	10	Dyddiad	2011-03-31	NS	PS	SS	SP	MS
Rhyw	1	Alffaniwmerig	M	NS	PS	SS	SP	MS

Nodweddion disgyblion

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Hunaniaeth genedlaethol	3	Alffaniwmerig	WAL	NS	PS	SS	SP	MS
Grŵp ethnig	4	Alffaniwmerig	WOTH	NS	PS	SS	SP	MS
Ffynhonnell ethnigrwydd	1	Alffaniwmerig	P	NS	PS	SS	SP	MS
Cymhwyster disgyblion i gael prydau ysgol am ddim	1	Cywir/Anghywir	0	NS	PS	SS	SP	MS
Gwarchodaeth trosiannol	1	Cywir/Anghywir	1	NS	PS	SS	SP	MS

disgyblion i gael prydau ysgol am ddim								
Saesneg fel iaith ychwanegol	1	Alffaniwmerig	A	NS	PS	SS		MS
Math o iaith	1	Alffaniwmerig	F		PS	SS	SP	MS
Cod iaith gyntaf	4	Alffaniwmerig	ABA		PS	SS	SP	MS
Ffynhonnell yr iaith	1	Alffaniwmerig	P		PS	SS	SP	MS

Statws disgyblion

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Statws cofrestru	1	Alffaniwmerig	C	NS	PS	SS	SP	MS
Dyddiad derbyn i'r ysgol bresennol	10	Dyddiad	2012-09-01	NS	PS	SS	SP	MS
Dangosydd rhan-amser	5	Cywir/Anghywir	Anghywir	NS	PS	SS	SP	MS
Dynodydd disgybl preswyl	1	Alffaniwmerig	N				SP	
Grŵp blwyddyn y cwricwlwm cenedlaethol	2	Alffaniwmerig	12	NS	PS	SS	SP	MS
Enw'r dosbarth	30	Alffaniwmerig	OAK		PS			MS
Cod post y cartref	8	Alffaniwmerig	CF14 5DZ	NS	PS	SS	SP	MS

Anghenion addysgol arbennig

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Darpariaeth AAA disgybl	1	Alffaniwmerig	S	NS	PS	SS	SP	MS
Anghenion arbennig	4	Alffaniwmerig	HI	NS	PS	SS	SP	MS
Cwricwlwm a dulliau addysgu	3	Alffaniwmerig	CT1	NS	PS	SS	SP	MS
Grwpiau a chymorth	3	Alffaniwmerig	GS1	NS	PS	SS	SP	MS
Adnoddau arbenigol	3	Alffaniwmerig	SR1	NS	PS	SS	SP	MS
Cyngor ac asesiad	3	Alffaniwmerig	AA1	NS	PS	SS	SP	MS

Y Gymraeg

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Rhuglder yn y Gymraeg	1	Alffaniwmerig	1		PS	SS		MS
Siarad Cymraeg gartref	1	Alffaniwmerig	1		PS	SS		MS
Ffynhonnell y Gymraeg	1	Alffaniwmerig	P		PS	SS		MS
Astudio'r Gymraeg	1	Alffaniwmerig	1		PS	SS		MS
Addysg cyfrwng Cymraeg	5	Cywir/Anghywir	0			SS		MS

Data gwaharddiadau

Enw'r maes	Hyd y maes	Math o faes	Data enghreifftiol	Ysgolion i gwblhau				
Dyddiad dechrau'r gwaharddiad	10	Dyddiad	2023-12-15		PS	SS	SP	MS
Rheswm dros y gwaharddiad	2	Alffaniwmerig	BU		PS	SS	SP	MS
Categori gwahardd	4	Alffaniwmerig	FIXD		PS	SS	SP	MS
Nifer y sesiynau a gollwyd	3	Alffaniwmerig	246		PS	SS	SP	MS

7. Data disgyblion unigol

Mae angen data am ddisgyblion unigol ar gyfer pob disgybl ar y gofrestr ar ddiwrnod y cyfrifiad (dydd Mawrth 21 Ionawr 2025) ac ar gyfer disgyblion (ac eithrio ysgolion meithrin) a waharddwyd yn barhaol ac am gyfnod penodol yn y flwyddyn ysgol flaenorol (2023/2024).

Lle nad oes gan ysgol ddisgyblion ar y gofrestr ar ddiwrnod y cyfrifiad dylid ystyried bod yr ysgol ynghau.

Heblaw eu bod wedi'u nodi'n benodol fel rhai dewisol, ni chaniateir hepgor gwerthoedd (h.y. gadael bylchau) ar gyfer unrhyw eitem o ddata ac, os bydd yna rai, ni chânt eu dilysu. Lle bo'n bosibl, mae cyfleusterau "llenwi mewn bloc" neu "lif-lenwi" wedi'u darparu yn rhan o'r feddalwedd ar gyfer system gwybodaeth reoli eich ysgol. Darllenwch y dogfennau sy'n berthnasol i'ch meddalwedd chi, sef y dogfennau a gawsoch gan eich cyflenwr, i weld sut i ddefnyddio'r cyfleuster hwn wrth gwblhau eich datganiad CYBLD.

Mae gwerthoedd y codau a welwch yn [atodiad A](#) yn adlewyrchu'r gwerthoedd yn y ffeil ddata y mae eich meddalwedd yn ei pharatoi ar gyfer ei throsglwyddo i'ch awdurdod lleol a Llywodraeth Cymru. Cofiwch, efallai na fydd y gwerthoedd hyn yn cyd-fynd bob amser â'r ffordd y mae'r meddalwedd yn cadw'r data'n fewnol neu'n eu cyflwyno i chi ar y sgrin.

7.1 Sut caiff y broses o gofrestru disgyblion eu diffinio?

Mae'r broses o gofrestru disgyblion yn cael ei rheoli gan [Reoliadau Addysg \(Cofrestru Disgyblion\) \(Cymru\) 2010](#). Mae [Rheoliad 6](#) yn nodi'r wybodaeth y dylid ei chynnwys ar gofrestr derbyn yr ysgol ac mae [Rheoliad 9](#) yn nodi o dan ba amgylchiadau y gellir tynnu enw disgybl oddi ar y gofrestr.

Dylid darparu gwybodaeth ar gyfer disgyblion ar gofrestr derbyn yr ysgol yn unig (yn unol â [Rheoliad 6](#) o [Reoliadau Addysg \(Cofrestru Disgyblion\) \(Cymru\) 2010](#) ar ddiwrnod y cyfrifiad.

Dylid cynnwys disgyblion sydd wedi'u cofrestru'n ddeuol gydag ysgol arbennig neu uned cyfeirio disgyblion. Dylai statws cofrestru disgyblion o'r fath gael ei bennu fel **M** neu **S** fel sy'n briodol.

7.2 Disgyblion a waharddwyd (yn barhaol ac am gyfnod penodol) ym mlwyddyn ysgol 2023/2024¹

Mae'n hollbwysig bod y data a ddarperir ar waharddiadau yn gywir ac yn gyflawn, gan gynnwys data a gasglwyd gan ysgolion sydd newydd eu huno. Mae angen cael gwybodaeth ddibynadwy am y gwir sefyllfa ar draws Cymru i lywio arferion presennol a phenderfyniadau ynghylch polisiau yn y dyfodol.

¹ Nid yw'r data ar waharddiadau yn berthnasol i ysgolion meithrin.

Ni ddylid cynnwys gwaharddiadau os oeddent wedi'u diddymu gan y pennaeth, neu os oedd y disgybl wedi'i dderbyn yn ôl gan y pwyllgor disgyblu neu gan banel apêl annibynnol.

Dylid cyfrif gwaharddiadau os oedd dyddiad y gwaharddiad yn ystod y cyfnod **1 Medi 2023** i **31 Awst 2024**, gan gynnwys lle bo dyddiad y gwaharddiad:

- pan benderfynwyd gwahardd yn barhaol gan banel apêl annibynnol; neu
- pan ddaeth y cyfnod a ragnodwyd ar gyfer apêl i ben a bod y rhiant heb hysbysu'r awdurdod lleol am unrhyw fwriad i apelio; neu
- pan hysbyswyd yr awdurdod lleol yn ysgrifenedig gan y rhiant nad oedd yn bwriadu apelio; neu
- pan dynnodd y rhiant yn ôl o'r broses apelio, ar ôl hysbysu'r awdurdod lleol o'i fwriad i apelio.

8. Staff addysgu a staff cymorth

NODYN PWYSIG: hyd yn oed bod y Cyfrifiad Blynyddol y Gweithlu Ysgol (SWAC) wedi'i gyflwyno, mae angen y data hwn o hyd fel rhan o'ch ffurflen CYBLD ar hyn o bryd.

Dylid **cynnwys** y staff addysgu a'r staff cymorth canlynol yn y datganiad.

- staff sy'n absennol dros dro (am lai na thymor);
- staff sy'n cyflenwi dros unrhyw un sydd ar absenoldeb tymor hir/absenoldeb oherwydd salwch neu secondiad (am dymor neu fwy);
- staff dros dro/cyflenwi sy'n llenwi swydd mewn enw yn unig;
- athrawon peripatetig, gan gynnwys athrawon bro sy'n addysgu'r Gymraeg yn yr ysgol ar **21 Ionawr 2025**.

Dylid **eithrio** r staff addysgu a'r staff cymorth canlynol o'r datganiad:

- unrhyw un sydd ar absenoldeb tymor hir/absenoldeb oherwydd salwch neu secondiad (am dymor neu fwy);
- staff dros dro/cyflenwi sy'n llenwi swydd aelod sy'n absennol am gyfnod byr neu unrhyw swyddi nad ydynt wedi'u llenwi gan staff dros dro/cyflenwi;
- unigolion sy'n ennill profiad cyn cychwyn, o bosibl, ar gwrs y Cyngor Dyfarniadau mewn Gofal ac Addysg Plant (CACHE);
- pobl sy'n cael eu defnyddio fel 'cynorthwywyr' di-dâl.

Ar gyfer staff **amser llawn**, rhwch gyfanswm y staff yn ôl categori; ac ar gyfer y pennaeth, pennaeth dros dro, dirprwy bennaeth, pennaeth cynorthwyol ac athrawon cymwysedig eraill yn unig, nodwch nifer y staff ar gontractau o flwyddyn neu lai.

Ar gyfer staff **rhan-amser**, rhwch gyfanswm y staff yn ôl categori; ac ar gyfer y pennaeth, pennaeth dros dro, dirprwy bennaeth, pennaeth cynorthwyol ac athrawon cymwysedig eraill yn unig, nodwch nifer y staff ar gontractau o flwyddyn neu lai. Yn ogystal, rhwch **gyfanswm yr oriau cyfeiriedig yr wythnos**.

Pan fo aelod staff yn cael ei rannu rhwng dwy ysgol, dylai'r gyfran o'r amser sy'n cael ei dreulio yn y sefydliad gael ei nodi ar gyfer y naill ysgol a'r llall, neu dylid nodi cyfanswm oriau'r aelod staff ar ffurflen un ysgol yn unig. Ni ddylid nodi cyfanswm oriau'r aelod staff ar gyfer mwy nag un sefydliad.

Ar gyfer **athrawon sy'n addysgu'r Gymraeg**, rhwch nifer yr athrawon cymwysedig sy'n gysylltiedig ar hyn o bryd ag addysgu'r Gymraeg neu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg. **Peidiwch** â chynnwys athrawon bro sy'n addysgu'r Gymraeg a all fod yn dysgu yn eich ysgol chi (bydd y rhain yn cael eu cynnwys o dan athrawon peripatetig). Yn ogystal, ar gyfer staff amser llawn a rhan-amser, rhwch nifer yr **oriau yr wythnos** a addysgir trwy gyfrwng y Gymraeg, neu'r oriau y mae'r Gymraeg yn cael ei haddysgu.

Cofnodwch nifer yr athrawon cymwysedig sy'n **gallu addysgu'r Gymraeg neu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg**, ond nad ydynt yn gwneud hynny. **Peidiwch** â chynnwys penaethiaid nad oes ganddynt ymrwymiad addysgu.

Lle defnyddir athrawon cymwysedig o 'gronfa' i wasanaethu ysgol, dylent gael eu cynnwys naill ai fel athrawon **peripatetig** os ydynt yn ymweld â nifer amrywiol o ysgolion, neu fel athrawon **rhan-amser** os ydynt yn addysgu mewn ysgol neu ysgolion penodol yn rheolaidd.

Ar gyfer **staff cymorth**, rhowch nifer y staff amser llawn a rhan-amser ac, ar gyfer staff rhan-amser, cyfanswm yr oriau cyfeiriedig bob wythnos. Mae aelod o staff cymorth yn cael ei hystyried yn llawn amser os yw'n gweithio 32.5 awr cyfeiriedig bob wythnos (nid oes angen cynnwys oriau staff llawn amser). Os bydd staff rhan-amser yn gweithio mwy na 32.5 awr yr wythnos, dylid cofnodi eu horiau. Dylid cynnwys staff sy'n gweithio wythnos llawn ond yn ystod y tymor yn unig, fel staff amser llawn.

Mae angen cynnwys staff cymorth sy'n bresennol mewn ystafell ddosbarth yn benodol ar gyfer gwneud gwaith un-i-un wrth gyfrif nifer y staff yn yr ysgol.

Pan fydd y niferoedd yn cael ei dylanwadu gan rannu swyddi neu staff rhan-amser yn gwneud mwy nag un swydd mewn ysgol, dylai'r nifer o staff cyfwerth ag amser llawn gael blaenoriaeth.

Mae angen yr holl wybodaeth am athrawon a staff cymorth yn ôl **rhyw**.

Mae'r categorïau a'r codau dilys ar gyfer staff addysgu a staff cymorth i'w cael yn [atodiad E](#).

9. Dosbarthiadau fel y'u haddusgir

Mae angen manylion yr holl ddosbarthiadau cofrestredig **sy'n cael eu cynnal yn ystod y drydedd wers ar amserlen yr ysgol ar ddiwrnod y cyfrifiad** (dydd Mawrth 21 Ionawr 2025) neu ar ddydd Mawrth arferol yn achos ysgolion meithrin ac ysgolion cynradd. Os nad dosbarth 'arferol' yw'r drydedd wers yna defnyddiwch y cyfnod normal agosaf at hynny. **Dylech nodi pob disgybl unwaith yn unig.** Mewn ysgolion heb ddarpariaeth Ôl-16 dylai nifer y disgyblion mewn dosbarthiadau unigol gyfateb i nifer y disgyblion sydd ar y gofrestr.

Lle mae disgyblion amser llawn a rhan-amser bore a phrynhawn mewn dosbarth, dylai maint y dosbarth gyfateb i nifer y disgyblion amser llawn **yn ogystal** â naill ai nifer y disgyblion rhan-amser yn y bore neu'r prynhawn, pa un bynnag yw'r mwyaf. Er enghraifft, dylai dosbarth sydd ag 20 o ddisgyblion amser llawn, 10 disgybl rhan-amser yn y bore a 5 disgybl rhan-amser yn y prynhawn gael ei gofnodi fel dosbarth o 30 o ddisgyblion. Dylid trin dosbarthiadau sydd â disgyblion rhan-amser yn unig fel dosbarthiadau ar wahân. Er enghraifft, dylai ysgol sydd ag un dosbarth rhan-amser yn y bore ac un dosbarth rhan-amser yn y prynhawn, heb ddisgyblion amser llawn yn y naill na'r llall, gofnodi dosbarthiadau'r bore a'r prynhawn ar wahân².

Peidiwch â chofnodi sefyllfaoedd anghyffredin megis dosbarthiadau wedi'u cyfuno neu ysgol ar gau, a all fod wedi digwydd ar ddiwrnod y cyfrifiad o ganlyniad i hyfforddiant neu absenoldeb staff, neu dywydd gwael er enghraifft. Dylid cynnwys disgyblion sy'n bresennol fel arfer ond sy'n absennol ar ddiwrnod y cyfrif.

Mewn sefyllfa lle mae athro yn addysgu un dosbarth yn y bore a dosbarth gwahanol yn y prynhawn, dylid cynnwys yr athro yn y ddau ddosbarth. Mae'r rheol hon hefyd yn berthnasol i staff cymorth.

Os oes dau (neu ragor) o athrawon cymwys yn bresennol drwy'r amser gyda mwy na 30 disgybl (ond llai na 61), ystyrir bod y dosbarthiadau hyn wedi cyrraedd yr uchafswm o ran maint dosbarthiadau babanod a'r targed o ran maint dosbarthiadau iau. Lle bo dosbarthiadau o'r fath yn bodoli, dylent gael eu cofnodi fel dau ddosbarth ar wahân at ddibenion cyfrif maint dosbarthiadau, a rhannu'r disgyblion fel bod 30 neu lai o ddisgyblion ym mhob dosbarth. Hefyd, ble y ceir dosbarth cyfnod sylfaen mewn ysgol, dim ond athrawon wedi cymhwyso'n llawn a gaiff eu cyflogi fel athrawon yn y dosbarth hwnnw sy'n cael eu defnyddio i gyfrifo maint y dosbarth. Mae dosbarthiadau sylfaen o dros 30 o ddisgyblion yn torri [Adran 1 o Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 1998](#) os mai dim ond un athro cymwysedig sydd ganddynt ac os nad oes unrhyw ddisgyblion wedi'u heithrio, waeth faint o gynorthwywyr dosbarth sydd yno.

Mewn dosbarth meithrin/derbyn cymysg (neu grŵp oedran 4-7 arall), lle mae nifer y disgyblion dros 30, caiff y [Rheoliadau Derbyniadau Ysgol \(Meintiau Dosbarthiadau Babanod\) \(Cymru\) 2013](#) eu torri os bydd nifer y plant derbyn (neu hŷn) yn fwy na nifer y plant meithrin mewn unrhyw sesiwn dysgu cyffredin. Fodd bynnag, os bydd nifer y plant meithrin yn ystod pob sesiwn yn ystod diwrnod ysgol yn fwy na nifer y

² Nid yw pwyntiau 9.2 a 9.4 yn berthnasol i ysgolion uwchradd.

plant derbyn, neu os bydd nifer y plant meithrin a'r plant derbyn yn union yr un fath, yna nid yw'r dosbarth yn torri'r Rheoliadau³.

Mae [atodiad F](#) yn rhestru'r holl gyfuniadau posibl o grwpiau blwyddyn a chyfnod allweddol ar gyfer pob math o ddsbarth.

³ Mae pwyntiau 6.5 a 6.6 ond yn berthnasol i ysgolion cynradd ac ysgolion canol.

10. Recriwtio a chadw athrawon⁴

Defnyddir yr wybodaeth hon i nodi lle all fod prinder staff yn y proffesiwn addysgu ac i amcangyfrif graddau ac effaith trosiant staff.

10.1 Recriwtio athrawon

Dylid rhoi'r holl eitemau data dilys ar gyfer pob swydd unigol a hysbysebir rhwng **1 Ionawr 2024 a 31 Rhagfyr 2024** ac ar gyfer pob athro a adawodd y proffesiwn neu a ymddeolodd yn gynnar.

Dim ond athrawon sydd wedi gadael y proffesiwn neu sydd wedi ymddeol yn gynnar y dylid eu cynnwys wrth gofnodi data'n ymwneud â chadw athrawon. Peidiwch â chynnwys athrawon sydd wedi ymddeol ar ôl cyrraedd oed ymddeol arferol, neu sydd ar absenoldeb mamolaeth, secondiad neu absenoldeb salwch. Dylech gynnwys athrawon sydd wedi gadael y proffesiwn addysgu i ymgymryd â swyddi nad ydynt yn swyddi addysgu mewn meysydd eraill yn y byd addysg.

⁴ Nid yw'r adran hon yn berthnasol i ysgolion meithrin.

11. Dilysu data a chywirow gwallau

Bydd eich meddalwedd yn rhoi adroddiad manwl ar y gwallau dilysu a'r ymholiadau dilysu yn eich datganiad. Mae **gwall** yn golygu bod nod neu werth anghyfreithlon mewn eitem o ddata, neu anghysondeb rhesymegol rhwng eitemau o ddata neu rhwng gwahanol agweddau ar y datganiad.

Ceir hefyd dau fath o **ymholiad**. Gallant fod yn gysylltiedig â nodwedd anghyffredin yn y data (er enghraifft nad oes unrhyw ddisgybl wedi'i nodi'n un sydd ag anghenion arbennig), sy'n awgrymu, ond nid yn profi, bod diffyg cywirdeb neu fod rhywbeth wedi'i hepgor; neu gallant gael eu defnyddio fel ysgogiad mewn rhai meysydd lle tybir bod yna berygl sylweddol y bydd gwybodaeth heb ei chynnwys – cymhwyster i gael pryddau ysgol am ddim, er enghraifft. Efallai na fydd gan rai ysgolion ddisgyblion ar y gofrestr sy'n gymwys i gael pryddau ysgol am ddim, ond mae'r rhain yn eithriadau a bydd y feddalwedd yn gwneud ymholiadau mewn achosion o'r fath. Mae angen archwilio'r ddau fath o ymholiad er mwyn gweld a oes diffyg cywirdeb neu a oes rhywbeth wedi'i hepgor, er y gellir dod i'r casgliad yn y pen draw bod y data mewn gwirionedd yn gywir.

Mae'n hanfodol eich bod yn cywiro cymaint o wallau ag sy'n bosibl cyn cyflwyno eich datganiad i'ch awdurdod lleol, ac yn ddelfrydol eu cywiro i gyd. Mae'n hanfodol hefyd eich bod yn archwilio pob ymholiad ac yn diwygio data lle gwelir eu bod yn anghywir.

Efallai y bydd datganiadau a fydd yn cynnwys gwallau pan fyddant yn cyrraedd Llywodraeth Cymru yn cael eu gwrthod ac y bydd yn rhaid eu hailgyflwyno.

Mae gofyn i'r ysgol gywiro'r gwallau yn eu meddalwedd gwybodaeth reoli (MIS) a dychwelyd y ffeil ddiwygiedig trwy [DEWi](#), y system trosglwyddo data'n ddiogel ar-lein.

Ni chaiff ffurflenni eu golygu gan Lywodraeth Cymru ar ôl eu dychwelyd trwy [DEWi](#). Nid yw Llywodraeth Cymru yn bwriadu defnyddio un trothwy cyffredinol ar gyfer pob ysgol ond yn hytrach bydd yn edrych ar bob ysgol yn unigol.

Efallai y bydd eich awdurdod lleol hefyd yn gosod trothwy gwallau ar gyfer y datganiad y bydd yn ei dderbyn oddi wrthy ch a dylech eu holi nhw am hynny.

Bydd Llywodraeth Cymru hefyd yn cymharu datganiad CYBLD 2025 â'r un a wnaeth yr ysgol ym mis Ionawr 2024. **Gwneir cymariaethau rhwng niferoedd y disgyblion, yr athrawon a'r dosbarthiadau, a nifer y disgyblion sydd â hawl i bryddau am ddim neu sydd â datganiadau AAA. Bydd Llywodraeth Cymru yn cwestiynu unrhyw gymhariaeth sy'n dangos mwy o newid na'r hyn a awgrymir gan ddata hanesyddol.**

12. Crynodeb yr ysgol

Mae crynodeb yr ysgol yn cael ei greu'n awtomatig gan y feddalwedd. Ei ddiben yw galluogi'r staff sy'n paratoi'r datganiad, a'r pennaeth sy'n ei awdurdodi, i asesu pa mor gywir a chyflawn ydyw o ystyried bod y datganiad ei hun yn rhy fawr i allu edrych arni yn ei chyfanrwydd yn hawdd.

Dylid gwirio'r crynodeb yn fanwl, gan dalu sylw arbennig i'r rhannau hynny a all ddangos tystiolaeth nad oedd rhywfaint o ddata disgyblion unigol wedi'i gofnodi yn eich system cyn creu'r datganiad, megis⁵:

- nifer y disgyblion ar y gofrestr yn ôl rhyw, oed, modd mynychu a statws cofrestru;
- nifer y disgyblion yn ôl grŵp ethnig a hunaniaeth genedlaethol;
- nifer y disgyblion sy'n rhugl yn y Gymraeg, a chategoriâu eraill yn ymwneud â iaith gyntaf neu ieithoedd a siaredir;
- nifer y disgyblion y mae'r Gymraeg yn cael ei haddysgu iddynt, yn ôl y math o gwrs Cymraeg;
- nifer y disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim (gyda'r nifer a gafodd bryd ysgol am ddim ar ddiwrnod y Cyfrifiad hefyd wedi'i ddangos at ddibenion cymharu);
- nifer y disgyblion a gofnodwyd fel rhai a gafodd laeth am ddim ar ddiwrnod y Cyfrifiad;
- nifer y disgyblion â datganiad AAA;
- nifer y disgyblion â Saesneg fel iaith ychwanegol (EAL);
- nifer y disgyblion mewn dosbarthiadau a ddynodwyd yn rhai arbennig gan yr awdurdod lleol;
- nifer y disgyblion ag anghenion arbennig ond sydd heb ddatganiad; a
- nifer y gwaharddiadau parhaol ac am gyfnod penodol ym mlwyddyn ysgol 2023/2024.

Mae'r crynodeb hefyd yn darparu rhai ystadegau allweddol sy'n deillio o'r data ynghylch y dosbarthiadau sy'n cael eu haddysgu, y staff addysgu a'r staff nad ydynt yn addysgu. Dylid gwirio'r rhain yn ofalus hefyd am arwyddion bod y data sylfaenol yn anghywir neu'n anghyflawn.

Yn olaf, mae'r crynodeb yn dangos cyfanswm y gwallau a'r ymholiadau yn y datganiad na chawsant eu datrys, gan roi rhyw arwydd a yw'r datganiad yn debygol o gael ei dderbyn gan Lywodraeth Cymru.

⁵ Sylwer bod crynodeb yr ysgol yn amrywio yn ôl y math o ysgol ac felly ni fydd pob un o'r enghreifftiau a restrir yn berthnasol i'ch ysgol chi.

13. Anfon y datganiad i'ch awdurdod lleol

Ar ôl i'r pennaeth awdurdodi'r datganiad dylid ei anfon i'ch awdurdod lleol drwy [DEWi](#), ar yr un pryd â'r crynodeb ysgol. Bydd yr union ddull a ddefnyddir i gwblhau'r broses o drosglwyddo'r wybodaeth yn amrywio o un awdurdod i'r llall, ac felly cysylltwch â'ch awdurdod lleol chi i gael rhagor o fanylion.

Y dyddiad cau ar gyfer cyflwyno eich ffurflen CYBLD i Lywodraeth Cymru yw **7 Mawrth 2025**. Mae pob awdurdod lleol yn pennu dyddiad ar gyfer cyflwyno ffurflenni. Cysylltwch â'ch awdurdod lleol er mwyn cael gwybod beth yw'r dyddiad olaf ar gyfer dychwelyd eich ffurflen.

Atodiad A: Nodiadau cwblhau manwl yn ôl maes data

Diben yr Atodiad hwn yw darparu gwybodaeth lawn am bob maes data CYBLD mewn fformat hawdd ei ddarllen. Nid yw'n disodli'r wybodaeth yn Adrannau 4, 5 a 6 ond yn hytrach mae'n ategu'r wybodaeth bwysig a ddarperir yn yr adrannau hynny, ac yn helpu'r rheini sy'n defnyddio'r nodiadau hyn i ddod o hyd i wybodaeth am faes penodol yn gyflym.

Yn yr Atodiad hwn, rhestrir pob maes a nodwyd yng Nghasgliad CYBLD Ionawr 2025, a darperir manylion y maes mewn fformat safonol. Rhoddir isod esboniad o'r hyn sydd wedi'i gynnwys ym mhob rhan o'r templed.

Fformat ar gyfer y meysydd data yn yr atodiad

Enw'r maes	Enw'r maes fel y defnyddir yn y ffeil XML a gyflwynwyd i Lywodraeth Cymru gan eich meddalwedd	Hyd y maes	Hyd y maes yn ôl nifer y nodau
Math o faes	Math o faes [Alffaniwmerig, Niwmerig, Cywir/Anghywir neu Ddyddiad]	Gorfodol ar gyfer	Pa fathau o ysgolion sy'n gorfod llenwi'r adran hon?
Rheswm	Gwybodaeth ynghylch pam fod angen y data hyn a sut caiff y data eu defnyddio		
Cofnodion dilys	Rhestr o'r gwerthoedd, a'u disgrifiadau, y gellid eu cynnwys o fewn y maes data hwn. Sylwer: dyma'r gwerthoedd sydd eu hangen yn y ffeil ddata y mae eich meddalwedd yn ei chyflwyno a gallent fod yn wahanol i'r modd y mae'r data'n cael eu cyflwyno i chi gan eich meddalwedd.		
Nodiadau	Unrhyw nodiadau amrywiol a manylion pellach, ynghyd ag enghraifft o ddata dilys y gellid eu cynnwys yn y maes a lle gellir dod o hyd iddo.		

Dynodyddion ysgol

Enw'r maes	Rhif yr AALI	Hyd y Maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r awdurdod lleol y mae'r ysgol yn gysylltiedig ag ef.

Cofnodion
cywir Yn cynnwys tri digid yn yr ystod 660-681

660	Ynys Môn
661	Gwynedd
662	Conwy
663	Sir Ddinbych
664	Sir y Fflint
665	Wrecsam
666	Powys
667	Ceredigion
668	Sir Benfro
669	Sir Gaerfyrddin
670	Abertawe
671	Castell-nedd Port Talbot
672	Pen-y-bont ar Ogwr
673	Bro Morgannwg
674	Rhondda Cynon Taf
675	Merthyr Tudful
676	Caerffili
677	Blaenau Gwent
678	Torfaen
679	Mynwy
680	Casnewydd
681	Caerdydd

Nodiadau Data enghreifftiol: **660**

Dynodyddion ysgol

Enw'r maes	Rhif y sefydliad	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r ysgol sy'n anfon y datganiad

Cofnodion dilys Yn cynnwys pedwar digid, yn yr ystodau canlynol:

1000 - 1099	Ysgolion meithrin
1100 - 1199	Unedau Cyfeirio Disgyblion
1900 - 1999	EOTAS (a ddefnyddiwyd cyn 2010 - gweler 9000)
2000 - 2999	Ysgolion cynradd cymunedol
3000 - 3299	Ysgolion cynradd gwirfoddol a reolir
3300 - 3399	Ysgolion cynradd gwirfoddol a gynorthwyir
4000 - 4499	Ysgolion uwchradd cymunedol
4500 - 4599	Ysgolion uwchradd gwirfoddol a reolir
4600 - 4699	Ysgolion uwchradd gwirfoddol a gynorthwyir
5200 - 5299	Ysgolion cynradd sefydledig
5400 - 5499	Ysgolion uwchradd sefydledig
5500 - 5699	Ysgolion canol cymunedol
5700 - 5799	Ysgolion canol sefydledig
5800 - 5899	Ysgolion canol gwirfoddol a reolir
5900 - 5999	Ysgolion canol gwirfoddol a gynorthwyir
6000 - 6999	Ysgolion annibynnol
7000 - 7999	Ysgolion arbennig
9000	EOTAS
9100	Ar gyfer awdurdodau lleol sy'n cwblhau datganiad data cyflog, adnoddau dynol ac absenoldeb CBGY yn unig

Nodiadau Data enghreifftiol: **4099**

Dynodyddion ysgol

Enw'r maes	Enw'r ysgol	Hyd y maes	100
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r enw cywir ar gyfer yr ysgol sy'n anfon y datganiad er mwyn cadw cofnodion yn gyfoes.

Cofnodion dilys Enw llawn yr ysgol

Nodiadau Data enghreifftiol: **Ysgol Gyfun Ynys Môn**

Edrychwch yma am yr enw presennol a gedwir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer eich ysgol:

[Rhestr gyfredol o ysgolion](#)

Bydd y data hyn yn cael eu defnyddio yn Setiau Data Craidd Cymru Gyfan ac ar Wefan Fy Ysgol Leol.

Dynodyddion ysgol

Enw'r maes	Cyfnod yr ysgol	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r cyfnod addysg a gynigir gan ysgolion prif ffrwd.

Cofnodion dilys	NS	Meithrin
	PS	Cynradd
	SS	Uwchradd
	SP	Arbennig
	MS	Ysgol Ganol

Nodiadau Data enghreifftiol: **MS**

Dynodyddion ysgol

Enw'r maes	UKPRN	Hyd y maes	8
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SS/SP/MS

Rheswm I nodi'r rhif UKPRN cywir ar gyfer yr ysgol sy'n anfon y datganiad.

Cofnodion dilys Y rhif UKPRN dilys

Nodiadau Data enghreifftiol: **11000000**

Manylion cyswilt yr ysgol

Enw'r maes	Rhif ffôn	Hyd y maes	35
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r rhif ffôn cywir ar gyfer yr ysgol sy'n anfon y datganiad er mwyn cadw cofnodion yn gyfoes.

Cofnodion dilys Y prif rif ffôn ar gyfer cysylltu â'r ysgol

Nodiadau Data enghreifftiol: **01234567890**

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Y math o ysgol	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r math o addysg a gynigir gan ysgolion prif ffrwd.

Cofnodion dilys	50	Meithrin
	16	Babanod (5-7/8 oed)
	17	Plant lau (7/8-11 oed)
	18	Babanod a Phlant lau (5-11 oed)
	19	Babanod a Meithrin
	20	Meithrin, Baganod a Phlant lau
	21	Uwchradd (11-16 oed)
	22	Uwchradd (11-18 oed)
	51	Ysgol Ganol (3-16 oed)
	52	Ysgol Ganol (3-19 oed)
	53	Ysgol Ganol (4-16 oed)
	54	Ysgol Ganol (4-19 oed)
	70	Arbennig (heb ddarpariaeth Ôl-16)
	71	Arbennig (gyda darpariaeth Ôl-16)

Nodiadau Data enghreifftiol: **52**

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Ymrwymiad addysgu'r pennaeth	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi rôl addysgu'r pennaeth.

Cofnodion dilys	1	dim (h.y. nid yw'n dysgu o gwbl, neu ond o dan amgylchiadau eithriadol yn unig)
	2	yn addysgu llai na hanner wythnos ar gyfartaledd
	3	yn addysgu o leiaf hanner, ond llai nag wythnos lawn ar gyfartaledd
	4	yn addysgu'n amser llawn

Nodiadau Data enghreifftiol: **4**

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Cymysgedd rhyw yr ysgol	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I ddangos cymysgedd rhyw yn yr ysgol.

Cofnodion dilyys

- A** Cyfan (cymysg)
- F** Benyw (benywaiddmerched yn unig)
- M** Gwryw (gwrywaidd yn unig)

Nodiadau Data enghreifftiol: **A**

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Ffynhonnell ariannu	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SS/MS

Rheswm I nodi nifer y myfyrwyr sy'n 18 oed neu iau ar **31 Awst 2024** sy'n cael eu hariannu trwy drefniadau ar wahân i'r ffynhonnell brif ffrwd.

Cofnodion dilys **Darpariaeth rhyddfrait** – myfyrwyr ar gyrsiau a ddarperir yn yr ysgol ond sy'n parhau yn gyfrifoldeb i sefydliad Addysg Bellach.
Adennill costau llawn
Trefniant arall

Nodiadau Data enghreifftiol: **1111**

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Llaeth ysgol am ddim	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion ar y gofrestr a gafodd laeth ysgol am ddim ar ddiwrnod y Cyfrifiad.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **23**

Mae hyn yn cyfeirio at y [Cynllun Cymhorthdal Llaeth Ysgol](#), a ariennir ar y cyd gan Lywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU a'r UE.

Ni ddylid cofnodi unrhyw ddogneau eraill o ran laeth sy'n deillio o gynlluniau eraill.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Llaeth ysgol a brynwyd	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion ar y gofrestr a dalodd am laeth ysgol ar ddiwrnod y Cyfrifiad.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **76**

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes **Disgyblion
amser llawn
sy'n bresennol
ar ddiwrnod y
cyfrifiad** Hyd y maes **4**

Math o faes **Alffaniwmerig** Gorfodol ar gyfer **Pob Ysgol**

Rheswm I nodi nifer y disgyblion amser llawn a oedd yn bresennol yn yr ysgol am o leiaf un sesiwn ar ddiwrnod y Cyfrifiad.

Cofnodion
dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **123**

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Disgyblion rhan-amser sy'n bresennol ar ddiwrnod y cyfrifiad	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion rhan-amser a oedd yn bresennol yn yr ysgol am o leiaf un sesiwn ar ddiwrnod y Cyfrifiad.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **12**

Os yw disgyblion rhan-amser yn mynychu eich ysgol mewn grwpiau gwahanol ar ddiwrnodau gwahanol, sicrhewch fod presenoldeb pob grŵp wedi'i nodi.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Disgyblion sy'n bresennol yn y bore	Hyd y Maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion rhan-amser ar y gofrestr sy'n mynychu'r ysgol yn y bore yn unig.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **2222**

Dylech gynnwys disgyblion sy'n absennol ar ddiwrnod y cyfrifiad.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Disgyblion sy'n bresennol yn y prynhawn	Hyd y Maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion rhan-amser ar y gofrestr sy'n mynychu'r ysgol yn y prynhawn yn unig.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **2222**

Dylech gynnwys disgyblion sy'n absennol ar ddiwrnod y cyfrifiad.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Trefniadau presenoldeb eraill	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion rhan-amser ar gofrestr yr ysgol sy'n mynychu'r ysgol dan drefniadau ar wahân i'r uchod.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **2222**

Dylech gynnwys disgyblion sy'n absennol ar ddiwrnod y cyfrifiad. Rhaid i gyfanswm y tri maes uchod gyfateb i gyfanswm y disgyblion rhan-amser ar y gofrestr, yn ôl yr hyn a gyfrifwyd yn yr adran lefel disgyblion unigol.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Pynciau cyfrwng Cymraeg	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SS/MS

Rheswm I nodi faint o'r pynciau canlynol sy'n cael eu haddysgu'n llwyr ac yn gyson drwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog.

Cofnodion dilys Y nifer ddilys o bynciau o'r rhestr ganlynol:

Mathemateg
Gwyddoniaeth
Hanes
Daearyddiaeth
Technoleg
Cerddoriaeth
Celf
Addysg Gorfforol
Astudiaethau Crefyddol
Ieithoedd Tramor Modern

Nodiadau Data enghreifftiol: **5**

Os addysgir un neu ragor o'r pynciau Gwyddoniaeth neu Ieithoedd Tramor Modern drwy gyfrwng y Gymraeg neu'n ddwyieithog, fel un yn unig yn erbyn y cyfanswm o ddeg y mae'r rhain yn cyfrif.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r mae	Categori iaith yr ysgol	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SS/MS/SP
Rheswm	I ddisgrifio statws yr ysgol fel ysgol Gymraeg, Saesneg neu Ddwyieithog yn unol â set o werthoedd wedi'u diffinio.		
Cofnodion dilys	C1	Ysgol/darpariaeth cyfrwng Saesneg	
	T2	Ysgol/darpariaeth cyfrwng Saesneg neu rheiny gyda chyfran uchel o ddarpariaeth Cymraeg sy'n trosi i fod yn ysgol/darpariaeth dwy iaith (Cymraeg a Saesneg) dros amser	
	C2	Ysgol/darpariaeth dwy iaith (Cymraeg a Saesneg)	
	T3	Ysgol/darpariaeth dwy iaith (Cymraeg a Saesneg) sy'n trosi i fod yn ysgol/darpariaeth cyfrwng Cymraeg dros amser	
	C3	Ysgol/darpariaeth cyfrwng Cymraeg	
	CP	Ysgol/darpariaeth uwchradd benodedig cyfrwng Cymraeg	
Nodiadau	Data enghreifftiol:	C3	
	<p>Dylai ysgolion gyfeirio at Canllawiau ar gategoreiddio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg Llywodraeth Cymru a gyhoeddwyd yn 2021 i weld disgrifiad llawn o'r ddarpariaeth ar gyfer pob categori.</p> <p>Bydd y mwyafrif o ysgolion yng nghategori 1 cyfrwng Saesneg neu gategori 3 cyfrwng Cymraeg. Oni bai eu bod wedi cytuno'n wahanol gyda'r awdurdod lleol, dylai ysgolion cyfrwng Saesneg a chyfrwng Cymraeg nodi'r categori cyfatebol o dan y trefniadau newydd.</p> <p>Gall ysgolion sydd wedi'u categoreiddio fel ysgolion dwyieithog: 2A, 2B, 2C neu 2D, neu Saesneg â chyfran sylweddol o'r Gymraeg, neu Gymraeg â chyfran sylweddol o Saesneg, yng nghategori 2, 3 neu un o'r categorïau trosiannol (T2 a T3).</p> <p>Fel rhan o Gynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yr awdurdod lleol, dylai ysgolion sydd wedi'u nodi gyda photensial i gynyddu eu darpariaeth o'r Gymraeg fod mewn ymgynghoriad gyda'r awdurdod lleol i edrych ar gategori iaith yr ysgol.</p> <p>Mae ysgolion cynradd a chanol yn gallu cofnodi mwy nag un</p>		

categori i adlewyrchu eu darpariaeth yn gywir (e.e. ysgolion
dwy iaith neu ysgolion canol sydd newydd gyfuno).

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes **Prydau ysgol
am ddim** Hyd y maes **4**

Math o faes **Alffaniwmerig** Gorfodol ar gyfer **Pob ysgol**

Rheswm I nodi nifer y disgyblion ar y gofrestr gafodd bryd ysgol am ddim ar ddiwrnod y Cyfrifiad.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **23**

Ni ddylai hyn gynnwys disgyblion nad ydynt yn gymwys o dan y cymhwyster prawf-modd arferol a sydd ond yn gymwys trwy gael eu Gwarchodaeth Drosiannol neu'r cynnig PYDd Cynradd I holl blant Ysgolion Cynradd.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Talu am brydau ysgol	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion ar y gofrestr a dalodd am bryd ysgol ar ddiwrnod y Cyfrifiad.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **20**

Dylai ysgolion canol roi data ar gyfer blynyddoedd N1 i 6 yn unig.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Dosbarthiadau sydd wedi'u dynodi'n rhai arbennig gan yr AALI	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SS/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion yn y dosbarthiadau a ddynodwyd yn arbennig gan yr Awdurdod Lleol yn yr ysgol.

Cofnodion dilys Dyma'r codau dilys

Nodiadau Data enghreifftiol: **11**

Dosbarthiadau sy'n cynnwys disgyblion ag anghenion addysgol arbennig yn llwyr neu'n bennaf yw dosbarthiadau sydd wedi'u dynodi'n rhai arbennig gan yr awdurdod lleol.

Ni ddylid cynnwys dosbarthiadau sydd wedi'u sefydlu gan yr ysgol ei hun ac sy'n cynnwys disgyblion ag anawsterau dysgu ac ati.

Dylid cynnwys pob dosbarth sydd wedi'i ddynodi'n un arbennig gan yr awdurdod lleol, p'un ai a yw'n bodoli ar wahân neu o fewn uned arbennig.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Nifer y disgyblion mewn dosbarthiadau sydd wedi'u dynodi'n rhai arbennig gan yr AALI	Hyd y maes	4
------------	---	------------	----------

Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SS/MS
-------------	----------------------	-------------------	--------------------

Rheswm	Nifer y disgyblion ar gofrestr yr ysgol ac o ysgol arall sydd mewn dosbarth sydd wedi'i ddynodi'n un arbennig gan yr awdurdod lleol.		
--------	--	--	--

Cofnodion dilys	Nifer dilys y disgyblion		
-----------------	--------------------------	--	--

Nodiadau	Data enghreifftiol: 2222		
----------	---------------------------------	--	--

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes **Ysgol feithrin
cynllun agored** Hyd y maes **1**

Math o faes **Cywir/Anghywir** Gorfodol ar gyfer **NS**

Rheswm a
roddwyd I nodi a oes gan eich ysgol feithrin gynllun agored.

Cofnodion
dilys **1** True
 0 False

Nodiadau Data enghreifftiol: **0**

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Brecwast am ddim ar ddiwrnod y cyfrifiad	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion a gafodd frechwast am ddim ar ddiwrnod y Cyfrifiad.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **1080**

Dylid cyfrif pob disgybl (hy disgyblion sy'n gymwys i gael Prydau Ysgol am Ddim a disgyblion eraill).

Bydd y data hwn yn ymwneud â Menter Brecwast am Ddim mewn Ysgolion Cynradd Llywodraeth Cymru yn unig. Ni ddylech gynnwys data sy'n ymwneud ag unrhyw sesiynau brecwast eraill y gallai'r ysgol fod yn eu gweithredu.

Caiff yr eitem hon ei dilysu i wirio nad yw nifer y disgyblion sy'n cael brecwast am ddim yn uwch na nifer y disgyblion sydd ar y gofrestr.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Y disgyblion sy'n gymwys i dderbyn Prydau Ysgol am Ddim a gafodd frechwast am ddim ar ddiwrnod y cyfrifiad	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion sy'n gymwys i dderbyn Prydau Ysgol am Ddim a gafodd frechwast am ddim ar ddiwrnod y Cyfrifiad.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **1930**

Dim ond disgyblion sy'n gymwys i dderbyn Prydau Ysgol am Ddim y dylid eu cyfrif. **Ni** ddylai hyn gynnwys disgyblion nad ydynt yn gymwys o dan y cymhwysedd arferol ond sy'n gymwys trwy gael eu gwarchod yn drosiannol.

Ni fydd y data hyn ond yn berthnasol i Fenter Brechwast am Ddim mewn Ysgolion Cynradd Llywodraeth Cymru. Ni ddylech gynnwys data (eFSM) sy'n gysylltiedig ag unrhyw sesiwn brechwast arall sydd gan yr ysgol.

Caiff yr eitem hon ei dilysu i wirio nad yw nifer y disgyblion sy'n gymwys am brydau ysgol am ddim ac sy'n cael brechwast am ddim yn uwch na nifer y disgyblion sy'n gymwys am brydau ysgol am ddim ar y gofrestr.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Y disgyblion a gafodd frechwast am ddim yn ystod yr wythnos cyn diwrnod y cyfrifiad	Hyd y maes	4
------------	--	------------	----------

Math o faes	Alffaniwmerig	dewisol ar gyfer	NS/PS/SP/MS
-------------	----------------------	------------------	--------------------

Rheswm I nodi nifer y disgyblion a gafodd frechwast am ddim yn ystod yr wythnos cyn diwrnod y Cyfrifiad.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **1260**

Dylid cyfrif pob disgybl (h.y. disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim a disgyblion eraill).

Unwaith yn unig y dylid cyfrif pob disgybl, a hynny os cafodd un brechwast am ddim neu os cafodd bum brechwast am ddim, hynny yw, mae'r eitem yma'n gofyn am nifer y disgyblion ac nid nifer y brechwastau a gafwyd.

Os nad yw'r wythnos cyn diwrnod y cyfrifiad yn wythnos lawn/gywir, yna dylid casglu'r data o'r wythnos lawn arferol agosaf cyn diwrnod y cyfrifiad.

Ni fydd y data hyn ond yn berthnasol i fenter brechwast am ddim mewn ysgolion cynradd Llywodraeth Cymru. Ni ddylech gynnwys data sy'n gysylltiedig ag unrhyw sesiwn brechwast arall sydd gan yr ysgol.

Nodweddion yr ysgol

Enw'r maes	Y disgyblion sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim a gafodd frechwast am ddim yn ystod yr wythnos cyn y cyfrifiad.	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y disgyblion sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim a gafodd frechwast am ddim yn ystod yr wythnos cyn diwrnod y Cyfrifiad.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **1215**

Ni ddylid ond cyfrif disgyblion sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim.

Ni ddylai hyn gynnwys disgyblion nad ydynt yn gymwys o dan y cymhwysedd arferol ond sy'n gymwys trwy gael eu gwarchod yn drosiannol.

Unwaith yn unig y dylid cyfrif pob disgybl, a hynny os cafodd un brechwast am ddim neu os cafodd bum brechwast am ddim, hynny yw, mae'r eitem yma'n gofyn am nifer y disgyblion ac nid nifer y brechwastau a gafwyd.

Os nad yw'r wythnos cyn diwrnod y cyfrifiad yn wythnos lawn/gywir, yna dylid casglu'r data o'r wythnos lawn arferol agosaf cyn diwrnod y cyfrifiad.

Ni fydd y data hyn ond yn berthnasol i fenter brechwast am ddim mewn ysgolion cynradd Llywodraeth Cymru. Ni ddylech gynnwys data sy'n gysylltiedig ag unrhyw sesiwn brechwast arall sydd gan yr ysgol.

Llywodraethu

Enw'r maes	Categori'r ysgol	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Dim: dewisol ar gyfer PS/SS/MS

Rheswm I nodi llywodraethiant yr ysgol fel y nodwyd yn Offeryn Llywodraethu ysgol.

Cofnodion
dilys

- CO** Cymuned
- VA** Ysgol wirfoddol a gynorthwyir
- VC** Ysgol wirfoddol a reolir
- FO** Ysgol sefydledig

Nodiadau Data enghreifftiol: **CO**

Llywodraethu

Enw'r maes	Corff llywodraethu ffederal	Hyd y maes	5
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol ffederal

Rheswm I nodi dynodydd unigryw y corff llywodraethu ffederal a roddwyd gan Lywodraeth Cymru.

Cofnodion dilys Dynodydd unigryw y corff llywodrethu ffederal

Nodiadau Data enghreifftiol: **F0023**

Gellir cael hyd i ddynodydd y corf llywodraethu federal drwy gysylltu â SMED2@llyw.cymru.

Llywodraethu

Enw'r maes	Y pennaeth ar y corff llywodraethu	Hyd y maes	5
Math o faes	Cywir/Anghywir	Gorfodol ar gyfer	Dim: dewisol ar gyfer PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi a yw'r pennaeth yn aelod o gorff llywodraethu'r ysgol.

Cofnodion dilys **1** Cywir
0 Anghywir

Nodiadau Data enghreifftiol: **0**

Llywodraethu

Enw'r maes	Dynion ar y corff llywodraethu	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y llywodraethwyr ar gorff llywodraethu'r ysgol ar ddiwrnod y Cyfrifiad sy'n ddynion.

Cofnodion dilys Nifer y llywodraethwyr sy'n ddynion

Nodiadau Data enghreifftiol: **3**

Llywodraethu

Enw'r maes	Menywod ar y corff llywodraethu	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm Nifer y llywodraethwyr ar gorff llywodraethu'r ysgol ar ddiwrnod y Cyfrifiad sy'n fenywod.

Cofnodion dilys Nifer y llywodraethwyr sy'n fenywod.

Nodiadau Data enghreifftiol: **3**

Llywodraethu

Enw'r maes	Llywodraethwyr a all siarad Cymraeg	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Dim: dewisol ar gyfer PS/SS/SP/MS

Rheswm Nifer y llywodraethwyr ar gorff llywodraethu'r ysgol ar ddiwrnod y cyfrifiad sy'n siarad Cymraeg.

Cofnodion dilys Nifer y llywodraethwyr a all siarad Cymraeg

Nodiadau Data enghreifftiol: **3**

Llywodraethu

Enw'r maes	Swyddi gwag ar gyfer llywodraethwyr	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y swyddi gwag ar gyfer llywodraethwyr ar gorff llywodraethu'r ysgol ar ddiwrnod y cyfrifiad.

Cofnodion dilys Nifer y swyddi gwag ar gyfer llywodraethwyr

Nodiadau Data enghreifftiol: **3**

Manylion yr arolwg

Enw'r maes	Math o arolwg/data	Hyd y maes	5
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi pa arolwg sy'n cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru.

Cofnodion dilys **PLASC**

Nodiadau Data enghreifftiol: **PLASC**

Manylion yr arolwg

Enw'r maes	Dyddiad yr arolwg	Hyd y maes	10
Math o faes	Dyddiad	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm	I nodi'r dyddiad y cwblhawyd yr arolwg.
Cofnodion dilys	Dyddiad cyflwyno'r arolwg i Lywodraeth Cymru

Nodiadau	Data enghreifftiol: 2025-01-21
----------	---------------------------------------

Manylion yr arolwg

Enw'r maes	Y sawl sy'n gwneud yr arolwg	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi pwy wnaeth gwblhau'r arolwg.

Cofnodion dilys	HT	Pennaeth
	AC	Penaethiaid dros dro
	DH	Dirprwy Bennaeth
	AS	Penaethiaid cynorthwyol
	QT	Athro cymwysedig arall
	AO	Staff gweinyddol arall
	BM	Rheolwr Busnes yr ysgol neu staff gyfatebol
	ON	Arall

Nodiadau Data enghreifftiol: **BM**

Manylion yr arolwg

Enw'r maes	Amser cwblhau'r arolwg	Hyd y maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi mewn oriau ba mor hir a gymerodd i gwblhau'r arolwg gan yr holl grwpiau gwahanol o staff a gyfrannodd ato.

Cofnodion dilys Nifer dilys yr oriau

Nodiadau Data enghreifftiol: **005**

Mae'r grwpiau staff dilys wedi'u rhestru uchod.

O dan bob pennawd priodol rhowch gyfanswm yr amser a dreuliwyd gan yr holl staff a gyfrannodd at y datganiad CYBLD, wedi'i dalgrynnu i'r awr gyfan agosaf.

Manylion ysgol arbennig

Enw'r maes	Trefniadaeth yr ysgol	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SP

Rheswm I nodi'r math o lety y mae'r ysgol yn ei gynnig.

Cofnodion dilyn	D	Disgyblion dydd
	B	Disgyblion preswyl
	M	Cymysg (Diwrnod a Phreswyl)
	H	Ysgol arbennig mewn ysbyty

Nodiadau Data enghreifftiol: **D**

Manylion ysgol arbennig

Enw'r maes	Math o brif ddarpariaeth	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SP

Rheswm I nodi'r mathau o anghenion arbennig y mae'r ysgol wedi'i chymeradwyo'n ffurfiol i ddarparu ar eu cyfer.

Cofnodion dilys	DYSL	SPLD - Dyslecsia
	DYSC	SPLD – Dyscalculia
	DYSP	SPLD – Dyspracsia
	ADHD	SPLD – Anhwylder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd
	MLD	Anawsterau dysgu cymedrol
	SLD	Anawsterau dysgu difrifol
	PMLD	Anawsterau dysgu dwys a lluosog
	BESD	Anawsterau ymddygiadol, emosiynol a chymdeithasol
	SLCD	Anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu
	HI	Nam ar y clyw
	VI	Nam ar y golwg
	MSI	Nam aml synhwyrdd
	PMED	Anawsterau corfforol a meddyliol
	ASD	Anhwylderau ar y sbectrwm awtistig
	DNA	Amherthnasol

Nodiadau Data enghreifftiol: **VI**

Manylion ysgol arbennig

Enw'r maes	Mathau o ddarpariaeth eilaidd	Hyd y maes	4
------------	--------------------------------------	------------	----------

Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SP
-------------	----------------------	-------------------	-----------

Rheswm	I nodi unrhyw ddarpariaeth ychwanegol a ddarperir gan yr ysgol.
--------	---

Cofnodion dilys	Defnyddiwch yr un codau â'r uchod.
-----------------	------------------------------------

Nodiadau	Data enghreifftiol: SLCD
----------	---------------------------------

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Enw'r dosbarth	Hyd y maes	30
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi enw/rhif cyfeirio unigryw pob dosbarth.

Cofnodion dilys Yr enw/rhif cyfeirio dilys.

Nodiadau Data enghreifftiol: **OAK**

Dylai gyd-fynd â'r data ynghylch enw dosbarth a nodir yn yr adran [statws disgyblion](#).

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Categori o ddosbarth	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/MS

Rheswm I nodi'r categori dilys ar gyfer y dosbarth.

Cofnodion dilys

N	Dosbarth meithrin
M	Dosbarth meithrin/derbyn cymysg
S	Dosbarth arbennig
O	Dosbarth cyffredin

Nodiadau Data enghreifftiol: **O**

Dosbarth meithrin yw un sydd â chynorthwydd meithrin cymwysedig ymhlith ei staff.

Dylech nodi dosbarth meithrin/derbyn cymysg fel dosbarth math **M** hyd yn oed os oes cynorthwydd meithrin cymwysedig ymhlith ei staff. Dim ond os mai grwpiau blwyddyn **N1**, **N2** neu **R** yn unig sydd yn y dosbarth y dylid rhoi cod **M** iddo. Os oes disgyblion o grwpiau blynyddoedd eraill yn y dosbarth, rhaid ei nodi fel dosbarth cyffredin.

Dosbarth arbennig yw un sydd wedi'i ddynodi felly naill ai gan yr ysgol neu gan yr awdurdod lleol. Dylid cynnwys dosbarthiadau a ddynodwyd yn rhai arbennig gan yr awdurdod lleol a'r ysgol.

Ceir enghreifftiau yn [atodiad F](#).

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Grŵp blwyddyn dosbarthiadau	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi'r grŵp blwyddyn y mae'r dosbarth yn perthyn iddo.

Cofnodion dilys	N1 meithrin, llai na 3 oed N2 meithrin, dros neu gyfwerth â 3 oed ond dan 4 R derbyn 1-13 grwpiau blwyddyn 1-7 14 uwch na blwyddyn 13 M grwpiau blynyddoedd cymysg (ar gyfer blynyddoedd N1-6 yn unig)
-----------------	---

Nodiadau Data enghreifftiol: **5**

Mae dosbarth categori **M** yn cyfeirio at ddosbarth meithrin/derbyn cymysg ond mae grŵp blwyddyn **M** yn cyfeirio at unrhyw gyfuniad o un neu fwy o grwpiau blwyddyn.

Ceir enghreifftiau yn [atodiad F](#).

Dylai grwpiau blwyddyn sy'n cynnwys oedrannau cymysg ym mlwyddyn **7** ac uwch gael eu cofnodi'n flwyddyn **7** ac uwch ac nid **M**.

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Cyfnod allweddol dosbarthiadau	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi'r cyfnod allweddol y cwblhawyd yr arolwg.

Cofnodion dilys	F	Cyfnod Sylfaen
	2	Cyfnod Allweddol 2
	3	Cyfnod Allweddol 3
	4	Cyfnod Allweddol 4
	B	Y tu hwnt i Gyfnod Allweddol 4
	M	Cyfnodau Allweddol cymysg

Nodiadau Data enghreifftiol: **2**
Ceir enghreifftiau yn [atodiad F](#).

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Lefel addysgu Cymraeg y dosbarth	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm Dynodwch i ba raddau mae'r iaith Gymraeg yn cael ei ddefnyddio yn y dosbarth.

Cofnodion dilys	1	Y Gymraeg yw unig gyfrwng yr addysgu neu brif gyfrwng yr addysgu
	2	Defnyddir y Gymraeg fel cyfrwng addysgu ar gyfer rhan o'r cwricwlwm (h.y. llai na hanner)
	3	Mae'r Gymraeg yn cael ei haddysgu fel ail iaith yn unig
	4	Nid yw'r Gymraeg yn cael ei defnyddio na'i haddysgu

Nodiadau Data enghreifftiol: **1**

Data dosbarthiadau

Enw'r maes **Disgyblion yn y dosbarth â AAA** Hyd y maes **2**

Math o faes **Alffaniwmerig** Gorfodol ar gyfer **Pob ysgol**

Rheswm Nifer y disgyblion yn y dosbarth sydd â datganiadau AAA.

Cofnodion dilys Y nifer ddilys o ddisgyblion â statws AAA **S**

Nodiadau Data enghreifftiol: **4**

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Nifer yr athrawon	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi nifer yr athrawon sy'n gyfrifol am y dosbarth.

Cofnodion dilys Nifer dilys yr athrawon

Nodiadau Data enghreifftiol: **1**

Dylech gynnwys athrawon cymwysedig, athrawon nad ydynt yn gymwysedig neu athrawon peripatetig, a staff cymorth addysgu.

Peidiwch â chynnwys athrawon sy'n llwyr neu'n bennaf yn y dosbarth i roi cymorth i ddisgyblion unigol.

Data dosbarthiadau

Enw'r maes **Nifer y staff nad ydynt yn athrawon** Hyd y maes **2**

Math o faes **Alffaniwmerig** Gorfodol ar gyfer **Pob Ysgol**

Rheswm I nodi nifer y staff cymorth sy'n cynorthwyo'r athro yn y dosbarth.

Cofnodion dilys Nifer dilys y staff cymorth

Nodiadau Data enghreifftiol: **1**

Dylech gynnwys staff cymorth addysg arbennig (os nad ydynt wedi'u cynnwys uchod), technegwyr TGCh, labordai, gweithdai neu adnoddau, a chynorthwywyr addysgu.

Peidiwch â chynnwys staff cymorth sy'n llwyr neu'n bennaf yn y dosbarth i roi cymorth i ddisgyblion unigol

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Disgyblion yn y dosbarth y mae'r ysgol yn ysgol gartref iddynt	Hyd y maes	3
------------	---	------------	----------

Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol
-------------	----------------------	-------------------	------------------

Rheswm	I nodi nifer y disgyblion yn y dosbarth sydd wedi'u cofrestru ar gofrestr yr ysgol.
--------	---

Cofnodion dilys	Nifer dilys y disgyblion
-----------------	--------------------------

Nodiadau	Data enghreifftiol: 222
----------	--------------------------------

Dylech gynnwys disgyblion sydd wedi'u cofrestru'n ddeuol a disgyblion sy'n absennol ar ddiwrnod y cyfrifiad.

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Disgyblion yn y dosbarth nad ydynt yn ddisgyblion ar y gofrestr	Hyd y maes	3
------------	--	------------	----------

Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol
-------------	----------------------	-------------------	------------------

Rheswm	I nodi nifer y disgyblion yn y dosbarth nad ydynt wedi'u cofrestru ar gofrestr yr ysgol.		
--------	--	--	--

Cofnodion dilys	Nifer dilys y disgyblion		
-----------------	--------------------------	--	--

Nodiadau	Data enghreifftiol: 111		
----------	--------------------------------	--	--

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Disgyblion sydd wedi'u heithrio rhag cael eu cyfrif ym maint dosbarthiadau	Hyd y maes	3
------------	---	------------	----------

Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/MS
-------------	----------------------	-------------------	--------------

Rheswm	Nodi cyfanswm pob eithriad o safbwynt maint dosbarthiadau yn ôl cod.		
--------	--	--	--

Cofnodion dilys	Nifer dilys y disgyblion a gaiff eu heithrio		
-----------------	--	--	--

Nodiadau	Data enghreifftiol: 25		
----------	-------------------------------	--	--

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Categoriâu o eithriadau a ganiateir (babanod)	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/MS
Rheswm	I nodi'r cod eithrio dilys ar gyfer dosbarthiadau babanod lle mae mwy na 30 o ddisgyblion.		
Cofnodion dilys	A	Plant y mae eu datganiadau o Anghenion Addysgol Arbennig (AAA) yn nodi y dylent gael eu haddysgu yn yr ysgol dan sylw, ac a gafodd eu derbyn i'r ysgol y tu allan i'r cylch derbyn arferol.	
	B	Plant y gwrthodwyd eu derbyn i'r ysgol yn wreiddiol, ond y cynigiwyd lle iddynt yn ddiweddarach, y tu allan i gylch derbyn arferol, naill ai ar gyfarwyddyd panel apelau derbyn neu oherwydd bod y person a oedd yn gyfrifol am wneud y penderfyniad gwreiddiol yn cydnabod bod camgymeriad wedi ei wneud wrth weithredu trefniadau derbyn yr ysgol.	
	E	Plant sy'n ddisgyblion cofrestredig mewn ysgolion arbennig, ond sy'n derbyn rhan o'u haddysg mewn ysgol brif ffrwd.	
	F	Plant ag AAA a addysgir fel arfer mewn uned arbennig mewn ysgol brif ffrwd, ond sy'n cael rhai o'u gwersi mewn dosbarth nad yw'n ddosbarth arbennig.	
	G	Plant sy'n derbyn gofal gan awdurdodau lleol (plant sy'n derbyn gofal) neu sydd bellach wedi peidio â derbyn gofal (plant a oedd gynt yn derbyn gofal) ar ôl cael eu mabwysiadu neu eu lleoli gyda teulu neu gael gwarcheidwad arbennig, ac a dderbynnir i'r ysgol y tu allan i gylch derbyn arferol.	
	J	Plant y mae'r awdurdod lleol cynhaliol wedi cadarnhau nad oes modd iddynt gael lle mewn unrhyw ysgol addas arall o fewn pellter rhesymol i'w cartref oherwydd eu bod naill ai wedi symud i'r ardal y tu allan i'r cylch derbyn arferol, neu'n dymuno cael addysg grefyddol, neu addysg Gymraeg ac mai'r ysgol dan sylw yw'r unig ysgol addas sydd o fewn pellter rhesymol.	
	K	Plant a dderbyniwyd i'r ysgol y tu allan i'r cylch derbyn arferol, os yw'r ysgol honno wedyn wedi trefnu ei dosbarthiadau mewn ffordd sy'n golygu y byddai'n rhaid i'r ysgol gymryd cam perthnasol pe na bai'r plant hynny yn ddisgyblion a eithrir.	
	L	Plant personél y lluoedd arfog sydd wedi'u derbyn y tu allan i'r	

cylch derbyn arferol.

- M** Plant sydd â gefell neu frawd/chwaer arall o enedigaeth luosog wedi'i dderbyn fel disgybl nad yw wedi'i eithrio, fel y disgybl(ion) olaf i gael lle cyn bod y nifer derbyn wedi'i gyrraedd.
- N** Dim rheswm eithriad dilys

Nodiadau

Data enghreifftiol: **B**

Bydd plant yng nghategoriâu **E** ac **F** yn cael eu trin fel disgyblion wedi'u heithrio dim ond pan fyddant mewn dosbarth babanod yn yr ysgol brif ffrwd neu y tu allan i'r uned arbennig (beth bynnag y bo'n berthnasol).

Rhaid peidio â gadael yr eitem hon yn wag.

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Categoriâu o eithriadau a ganiateir (iau)	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/MS
Rheswm	I nodi'r cod eithriad dilys ar gyfer dosbarthiadau iau sydd â mwy na 30 o ddisgyblion.		
Cofnodion dilys	<p>A Plant y mae eu datganiadau o Anghenion Addysgol Arbennig (AAA) yn nodi y dylent gael eu haddysgu yn yr ysgol dan sylw, ac sy'n cael eu derbyn i'r ysgol y tu allan i'r cylch derbyn arferol.</p> <p>B Plant a gafodd eu gwrthod i ysgol ar y cychwyn, ond sydd wedi cael cynnig lle y tu allan i'r cylch derbyn arferol wedi hynny drwy gyfeiriad panel apelio ar gyfer derbyniadau, neu oherwydd bod y person a oedd yn gyfrifol am wneud y penderfyniad gwreiddiol yn cydnabod bod camgymeriad wedi'i wneud wrth weithredu trefniadau derbyn yr ysgol.</p> <p>C Plant sy'n methu â chael lle mewn unrhyw ysgol addas arall o fewn pellter rhesymol i'w cartref gan eu bod wedi symud i'r ardal y tu allan i'r cylch derbyn arferol.</p> <p>D Plant sy'n cael eu derbyn i ysgol wedi i'r cylch derbyn arferol ddod i ben lle nad yw'r nifer derbyn sy'n berthnasol i grŵp blwyddyn penodol plentyn wedi'i gyrraedd o'r blaen.</p> <p>E Plant sy'n dymuno addysg mewn ysgol Gymraeg ei hiaith neu o enwad crefyddol penodol, ble mai'r ysgol dan sylw yw'r unig ysgol o'i bath o fewn pellter rhesymol i'w cartref (mae hyn hefyd yn berthnasol i ddisgyblion sy'n cael eu derbyn o'r tu allan i'r cylch derbyn arferol).</p> <p>F Plant sy'n ddisgyblion cofrestredig mewn ysgolion arbennig, ond sy'n derbyn rhan o'u haddysg mewn ysgol brif ffrwd.</p> <p>G Plant gydag AAA sy'n cael eu dysgu mewn uned arbennig mewn ysgol brif ffrwd fel arfer, ond sy'n derbyn rhan o'u gwarsi mewn dosbarth sydd ddim yn un arbennig.</p> <p>H Plant sy'n derbyn gofal sy'n cael eu derbyn i ysgolion y tu allan i'r cylch derbyn arferol.</p> <p>N Dim rheswm eithriad dilys</p>		

Nodiadau

Data enghreifftiol: **D**

Bydd plant o gategoriâu **A-E** a **H** yn cael eu trin fel disgyblion a eithrir dim ond yn ystod y flwyddyn ysgol academaidd gyntaf wedi iddynt gael eu derbyn i'r ysgol.

Bydd plant yng nghategoriâu **F** a **G** yn cael eu trin fel disgyblion a eithrir dim ond pan fyddant mewn dosbarth iau yn yr ysgol brif ffrwd neu y tu allan i'r uned arbennig (beth bynnag y bo'n berthnasol).

Rhaid peidio â gadael yr eitem hon yn wag.

Data dosbarthiadau

Enw'r maes **Disgyblion yn y dalgyrch** Hyd y maes **2**

Math o faes **Alffaniwmerig** Gorfodol ar gyfer **PS/MS**

Rheswm I nodi nifer y disgyblion o fewn ardal dalgyrch ar gyfer dosbarthiadau gyda cod eithriad a ganiateir (babanod) J a/neu (iau) C neu E.

Cofnodion dilys Nifer dilys y disgyblion

Nodiadau Data enghreifftiol: **3**

Data dosbarthiadau

Enw'r maes	Cyfrif maint y dosbarth	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/MS

Rheswm I nodi'r math dilys o ddosbarth.

Cofnodion dilys

I	Babanod
J	Plant lau
N	Meithrin

Nodiadau Data enghreifftiol: **I**

Ceir enghreifftiau yn [atodiad F](#).

Athrawon

Enw'r maes	Athrawon nad ydynt yn addysgu	Hyd y maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SS/MS

Rheswm Nodwch nifer yr athrawon a oedd yn bresennol yn yr ysgol ond nad oeddent yn addysgu mewn ystafell ddosbarth yn ystod y drydedd wers ar amserlen yr ysgol ddydd Mawrth, 21 Ionawr 2025.

Cofnodion dilys Nifer dilys yr athrawon

Nodiadau Data enghreifftiol: **10**

Dylech gynnwys unrhyw athro, gan gynnwys y pennaeth, yr oedd y wers honno wedi'i neilltuo ar ei gyfer yn wers lle nad oedd yn addysgu.

Athrawon

Enw'r maes	Categori'r athrawon	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi categori dilys yr athrawon.

Cofnodion dilys	HT	Pennaeth
	AC	Pennaeth dros dro
	DH	Dirprwy bennaeth
	AS	Pennaeth cynorthwyol
	QT	Athrawon cymwysedig eraill
	OT	Athrawon eraill (heb statws SAC ond heb fod yn <i>anghymwysedig</i> , h.y. y rheini y mae'r Rheoliadau Cyngor y Gweithlu Addysg (Prif Swyddogaethau) (Cymru) 2015 yn gymwys iddynt)
	TT	Athrawon dan hyfforddiant ar gyrsiau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon
	FA	Cynorthwywyr iaith dramor
	PT	Athrawon peripatetig yn yr ysgol ar ddyddiad y Cyfrifiad
PS	Athrawon cyflenwi parhaol (ar wahân i unrhyw rai a nodwyd yn y categorïau uchod) (ysgolion meithrin yn unig)	

Nodiadau Data enghreifftiol: **QT**

Dylid cynnwys cynorthwywyr ieithoedd tramor dim ond os ydynt yn derbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru.

Ceir enghreifftiau yn nhablau A a B yn [atodiad E](#).

Athrawon

Enw'r maes	Rhyw	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I adnabod y rhyw cywir ar gyfer pob aelod o'r gweithlu er mwyn cadw cofnodion cyfoes

Cofnodion dilys **M** Gwryw
F Benyw

Nodiadau Data enghreifftiol: **M**

I nodi rhyw person yn unol â'r gyfraith, fel y recordwyd ar Dystysgrif Geni neu Dystysgrif Cydnabod Rhywedd (ar gyfer unigolion dros 18 oed ac sydd wedi byw yn eu rhywedd caffaeledig am fwy na dwy flynedd), gan ddefnyddio M neu F fel yr opsiynau dilys.

Athrawon

Enw'r maes	Patrwm gweithio	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi patrwm gweithio athrawon.

Cofnodion dilys **F** Amser llawn (32.5 awr yr wythnos ar gyfartaledd)
P Rhan amser (llai na 32.5 awr yr wythnos ar gyfartaledd)

Nodiadau Data enghreifftiol: **F**

Athrawon

Enw'r maes	Oriau rhan-amser	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi nifer yr oriau y mae staff rhan-amser yn eu gweithio.

Cofnodion dilys Dylid talgrynnu'r cyfanswm i'r cyfanrif agosaf o ran oriau (talgrynnu 0.5 i fyny)

Nodiadau Data enghreifftiol: **30**

Athrawon

Enw'r maes	Nifer yr athrawon	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi cyfanswm yr athrawon.

Cofnodion dilys Rhif rhwng **1-99**

Nodiadau Data enghreifftiol: **50**

Athrawon

Enw'r maes	Contractau athrawon	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi contractau athrawon cymwysedig. Rhaid ei nodi os mai categori'r athro/athrawes yw HT, AC, DH, AS neu QT.

Cofnodion dilys Rhif rhwng **1-99**

Nodiadau Data enghreifftiol: **20**

Athrawon

Enw'r maes	Oriau a weithiwyd gan athrawon cymwysedig ar gontract o flwyddyn neu lai	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol
Rheswm	I nodi'r oriau a weithiwyd gan athrawon cymwysedig ar gontract o flwyddyn neu lai.		
Cofnodion dilys	Rhif rhwng 1-99		
Nodiadau	Data enghreifftiol: 20		

Addysgu Cymraeg

Enw'r maes	Categori'r addysg Gymraeg	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS

Rheswm I nodi categori dilys yr addysg Gymraeg.

Cofnodion dilys	TC Athrawon cymwysedig sy'n addysgu'r Gymraeg fel iaith gyntaf
	TW Athrawon cymwysedig sy'n addysgu'r Gymraeg fel ail iaith yn unig
	TO Athrawon cymwysedig sy'n addysgu pynciau eraill trwy gyfrwng y Gymraeg
	NW Athrawon cymwysedig sy'n gallu addysgu'r Gymraeg neu addysgu drwy gyfrwng y Gymraeg, ond nad ydynt yn gwneud hynny
	NT Heb fod yn gymwysedig i addysgu'r Gymraeg neu trwy gyfrwng y Gymraeg

Nodiadau Data enghreifftiol: **TC**

Peidiwch â rhoi categori addysgu'r Gymraeg i benaethiaid os nad oes ganddynt ymrwymiad addysgu.

Dylai pob athro cymwysedig sydd ag ymrwymiad addysgu (codau HT, AC, DH, AS a QT uchod) gael dau god – un ar gyfer y math ac un ar gyfer addysgu'r Gymraeg. Felly, bydd cyfanswm nifer yr athrawon yn GYFWERTH â nifer yr athrawon â chategori addysgu'r Gymraeg dilys neu UN YN LLAI lle nad yw'r pennaeth yn addysgu.

Os yw athrawon yn dysgu Cymraeg iaith gyntaf ac ail iaith, neu Gymraeg iaith gyntaf a phynciau eraill drwy gyfrwng y Gymraeg, dylid eu nodi fel athrawon sy'n addysgu'r Gymraeg fel iaith gyntaf.

Ceir enghreifftiau yn nhabl C yn [atodiad E](#).

Addysgu'r Gymraeg

Enw'r maes	Rhyw	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I adnabod y rhyw cywir ar gyfer pob aelod o'r gweithlu sy'n addysgu'r Gymraeg.

Cofnodion dilys **M** Gwryw
F Benyw

Nodiadau Data enghreifftiol: **F**

I nodi rhyw person yn unol â'r gyfraith, fel y recordwyd ar Dystysgrif Geni neu Dystysgrif Cydnabod Rhywedd (ar gyfer unigolion dros 18 oed ac sydd wedi byw yn eu rhywedd caffaeledig am fwy na dwy flynedd), gan ddefnyddio M neu F fel yr opsiynau dilys.

Addysgu'r Gymraeg

Enw'r maes	Patrwm gweithio	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rhesymau I nodi patrwm gweithio athrawon sy'n addysgu'r Gymraeg.

Cofnodion dilys **F** Amser llawn (32.5 awr yr wythnos ar gyfartaledd)
P Rhan amser (llai na 32.5 awr yr wythnos ar gyfartaledd)

Nodiadau Data enghreifftiol: **F**

Addysgu'r Gymraeg

Enw'r maes	Oriau rhan amser	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi nifer yr oriau y mae staff rhan-amser yn eu gweithio. Rhaid ei fod yn 0 os mai NW neu NT yw'r category ar gyfer addysgu'r Gymraeg.

Cofnodion dilys Rhaid ei fod yn fwy na 0 ar gyfer staff rhan-amser.

Nodiadau Data enghreifftiol: **20**

Addysgu'r Gymraeg

Enw'r maes	Nifer yr athrawon	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi cyfanswm yr athrawon sy'n addysgu'r Gymraeg.

Cofnodion dilys Rhif rhwng **1-99**

Nodiadau Data enghreifftiol: **50**

Ni ddylai nifer yr athrawon sy'n addysgu'r Gymraeg fod yn fwy na chyfanswm yr athrawon yn yr ysgol.

Data staff cymorth

Enw'r maes	Categori'r staff cymorth	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi categori dilys y staff cymorth.

Cofnodion dilys	HL Cynorthwywyr Addysgu Lefel Uwch (CALU)
	TA Cynorthwywyr addysgu
	SN Staff cymorth anghenion arbennig
	PS Staff cymorth bugeiliol
	ME Metronau/nysys/staff meddygol (yn cynnwys gweithwyr GIG)
	TE Technegwyr labordai neu gweithdai
	LI Llyfrgellwyr a chynorthwywyr y llyfrgell
	EO Swyddogion arholiadau
	AO Staff gweinyddol arall
	BM Rheolwr Busnes yr ysgol neu staff gyfatebol

Nodiadau Data enghreifftiol: **TA**

Ni ddylai staff cymorth gael eu cofnodi yn y categori HL oni bai y dyfarnwyd statws HLTA iddynt yn ffurfiol ar ôl cwblhau'n llwyddiannus y broses asesu sy'n cael ei gweinyddu gan Lywodraeth Cymru yng Nghymru neu gorff cyfatebol yn Lloegr a'u bod yn cael eu cyflogi i weithio fel Cynorthwywyr Addysgu Lefel Uwch am ran o'r wythnos neu am yr wythnos ar ei hyd.

Lle bo aelod o'r staff cymorth ar contract i weithio fel Cynorthwydd Addysgu Lefel Uwch ac fel Cynorthwydd Addysgu am wahanol rannau o'r wythnos dylid eu cofnodi yn y categori HLTA.

Cynorthwywyr Addysgu yw'r rheini sy'n gweithio'n uniongyrchol â disgyblion i'w cynorthwyo â'u dysgu gan gynnwys Goruchwylwyr Cyflenwi.

Mae staff cymorth anghenion arbennig yn cael eu cyflogi'n benodol i gefnogi disgyblion a gafodd eu hasesu ag anghenion dysgu ychwanegol neu anghenion dysgu arbennig.

Mae staff cymorth bugeiliol yn gweithio'n uniongyrchol gyda disgyblion i gefnogi lles, ymddygiad a materion bugeiliol eraill gan gynnwys presenoldeb.

Ceir enghreifftiau yn nhabl D yn [atodiad E](#).

Data staff cymorth

Enw'r maes	Rhyw	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I adnabod y rhyw cywir ar gyfer aelod staff cymorth.

Cofnodion dilys **M** Gwryw
F Benyw

Nodiadau Data enghreifftiol: **F**

I nodi rhyw person yn unol â'r gyfraith, fel y recordwyd ar Dystysgrif Geni neu Dystysgrif Cydnabod Rhywedd (ar gyfer unigolion dros 18 oed ac sydd wedi byw yn eu rhywedd caffaeledig am fwy na dwy flynedd), gan ddefnyddio M neu F fel yr opsiynau dilys.

Data staff cymorth

Enw'r maes	Patrwm gweithio	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi patrwm gweithio staff cymorth.

Cofnodion dilys **F** Amser llawn (32.5 awr yr wythnos ar gyfartaledd)
P Rhan amser (llai na 32.5 awr yr wythnos ar gyfartaledd)

Nodiadau Data enghreifftiol: **P**

Data staff cymorth

Enw'r maes	Oriau rhan amser	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi nifer yr oriau y mae staff rhan amser yn eu gweithio. Wedi'i nodi o dan 'Patrwm gweithio'.

Cofnodion dilys Rhaid ei fod yn fwy na 0 ar gyfer staff cymorth rhan amser.

Nodiadau Data enghreifftiol: **30**

Data staff cymorth

Enw'r maes	Nifer y staff cymorth	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi nifer y staff cymorth.

Cofnodion dilys Rhif rhwng **1-99**

Nodiadau Data enghreifftiol: **50**

Data recriwtio athrawon

Enw'r maes	Rhif cyfeirnod swydd wag	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS

Rheswm I nodi rhif unigryw ar gyfer pob swydd wag.

Cofnodion dilys Rhif rhwng **1-99**

Nodiadau Data enghreifftiol: **1**

Dylai eich meddalwedd bennu hyn yn awtomatig, ond lle na fydd yn gwneud hynny gwnewch yn siŵr bod y rhif yn unigryw.

Data recriwtio athrawon

Enw'r maes	Pwnc swydd wag	Hyd y maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SS/MS

Rheswm I nodi'r pwnc y mae'r swydd wag yn berthnasol iddo.

Cofnodion dilys	ART	Celf
	BIO	Bioleg
	CHE	Cemeg
	D&T	Dylunio a Thechnoleg
	ENG	Saesneg
	GEO	Daearyddiaeth
	HIS	Hanes
	IT	Technoleg Gwybodaeth
	MAT	Mathemateg
	MFL	Ieithoedd Tramor Modern
	MUS	Cerddoriaeth
	PE	Addysg Gorfforol
	PHY	Ffiseg
	REL	Addysg Grefyddol
	SCI	Gwyddoniaeth
	W1L	Cymraeg iaith gyntaf
	W2L	Cymraeg ail iaith
	SEN	Cydlynnydd AAA
	OTH	Pwnc arall
	UNK	Anhysbys
	NA	Amherthnasol (e.e. swydd wag ar gyfer pennaeth neu ddirprwy bennaeth nad yw'n addysgu o gwbl)

Nodiadau Data enghreifftiol: **ART**

Data recriwtio athrawon

Enw'r maes	Cyfnod allweddol	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS

Rheswm I nodi'r cyfnod allweddol y mae'r swydd wag yn berthnasol iddo.

Cofnodion dilys	F	Cyfnod Sylfaen
	2	Cyfnod Allweddol 2
	3	Cyfnod Allweddol 3
	4	Cyfnod Allweddol 4
	B	Y tu hwnt i Gyfnod Allweddol 4
	M	Cyfnod Sylfaen/Cyfnodau Allweddol cymysg

Nodiadau Data enghreifftiol: **2**

Data recriwtio athrawon

Enw'r maes	Swydd gwag cyfrwng Cymraeg	Hyd y maes	5
------------	---	------------	----------

Math o faes	Cywir/Anghywir	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS
-------------	-----------------------	-------------------	-----------------

Rheswm	I nodi a yw'r swydd yn un lle byddai'n ofynnol i'r ymgeisydd llwyddiannus addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.		
--------	---	--	--

Cofnodion dilys	1 True 0 False
--------------------	---------------------------------

Nodiadau	Data enghreifftiol: 0
----------	------------------------------

Data recriwtio athrawon

Enw'r maes **Cyfanswm nifer
y ceisiadau** Hyd y maes **3**

Math o faes **Alffaniwmerig** Gorfodol ar gyfer **PS/SS/MS**

Rheswm I nodi cyfanswm nifer y ceisiadau dilys a dderbyniwyd ar gyfer y swydd.

Cofnodion
dilys Nifer dilys yr oriau

Nodiadau Data enghreifftiol: **3**

Data recriwtio athrawon

Enw'r maes	Penodi	Hyd y maes	5
Math o faes	Cywir/Anghywir	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS

Rheswm I nodi a benodwyd rhywun i lenwi'r swydd.

Cofnodion dilys	1	True
	0	False

Nodiadau Data enghreifftiol: **0**

Data recriwtio athrawon

Enw'r maes	Cyflenwi ar gyfer swydd wag heb ei llenwi	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SS/MS

Rheswm Os na lenwyd swydd wag, nodi sut y cafodd ei chyflenwi.

Cofnodion dilys

ST	Athro cyflenwi
SM	Uwch-reolwr
NS	Athro anarbenigol
OT	Arall

Nodiadau Data enghreifftiol: **ST**

Data cadw athrawon

Enw'r maes	Rhif cyfeirnod y sawl sy'n gadael	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS

Rheswm I nodi rhif unigryw ar gyfer pob athro sy'n gadael.

Cofnodion dilys Rhif rhwng **1-99**

Nodiadau Data enghreifftiol: **1**

Dylai eich meddalwedd bennu hyn yn awtomatig, ond lle na fydd yn gwneud hynny gwnewch yn siŵr bod y rhif yn unigryw.

Data cadw athrawon

Enw'r maes	Pwnc y swydd wag	Hyd y maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SS/MS

Rheswm Y pwnc yr oedd yr athro a adawodd yn ei addysgu.

Cofnodion dilys Defnyddiwch yr un codau â'r **uchod**

Nodiadau Data enghreifftiol: **ART**

Data cadw athrawon

Enw'r maes	Cyfnod allweddol	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS

Rheswm I nodi ym mha gyfnod allweddol yr oedd yr athro a adawodd yn ei addysgu.

Cofnodion dilys	F	Cyfnod Sylfaen
	2	Cyfnod Allweddol 2
	3	Cyfnod Allweddol 3
	4	Cyfnod Allweddol 4
	B	Y tu hwnt i Gyfnod Allweddol 4
	M	Cyfnod Sylfaen/Cyfnodau Allweddol cymysg

Nodiadau Data enghreifftiol: **2**

Data cadw athrawon

Enw'r maes	Profiad addysgu'r sawl sy'n gadael	Hyd y Maes	2
------------	---	------------	----------

Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS
-------------	----------------------	-------------------	-----------------

Rheswm	I nodi nifer y blynyddoedd o brofiad addysgu sydd gan y sawl sy'n gadael.		
--------	---	--	--

Cofnodion dilys	Yn fras, nifer y blynyddoedd o brofiad addysgu sydd gan y sawl sy'n gadael		
-----------------	--	--	--

Nodiadau	Data enghreifftiol: 8		
----------	------------------------------	--	--

Data cadw athrawon

Enw'r maes **Cyrchfan y sawl sy'n gadael** Hyd y maes **3**

Math o faes **Alffaniwmerig** Gorfodol ar gyfer **PS/SS/MS**

Rheswm I nodi lle mae'r athro'n bwriadu mynd.

Cofnodion dilys **EDU** Cyflogaeth mewn swydd yn y system addysg nad yw'n swydd addysgu
OUT Cyflogaeth y tu allan i addysg
RET Ymddeoliad cynnar
OTH Arall
UNK Anhysbys

Nodiadau Data enghreifftiol: **EDU**

Data disgyblion unigol

Enw'r maes	Rhif unigryw'r disgybl (UPN)	Hyd y maes	13
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm	I gofnodi rhif UPN unigryw pob disgybl.
Cofnodion dilys	Y rhif UPN dilys 13 nod ar gyfer y disgybl

Nodiadau	Data enghreifftiol: Z123456789012
----------	--

Dynodyddion disgyblion

Enw'r maes	Rhif Unigryw'r Dysgwr (ULN)	Hyd y maes	10
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SP/MS

Rheswm	I gofnodi rhif ULN pob disgybl.
Cofnodion dilys	Y rhif ULN dilys 10 nod ar gyfer y disgybl

Nodiadau	Data enghreifftiol: 8534567891 Ceir rhagor o wybodaeth a chyfarwyddyd ar Rifau Unigryw Dysgwyr yn: http://gov.wales/topics/educationandskills/allsectorpolicies/learningrecordsservice/?skip=1&lang=cy
----------	---

Dynodyddion disgyblion

Enw'r maes	UPN blaenorol	Hyd y maes	13
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm	I gofnodi UPN blaenorol pob disgybl.
Cofnodion dilys	Y rhif UPN blaenorol 13 nod ar gyfer y disgybl

Nodiadau	Data enghreifftiol: A123456789012
	Lle mae disgybl wedi cael UPN arall tra oedd yn eich ysgol (er enghraifft lle rhoddwyd rhif dros dro pan ddaeth y disgybl i'r ysgol gyntaf ac y rhoddwyd rhif parhaol a gafwyd o ysgol flaenorol yn ei le wedyn).

Dynodyddion disgyblion

Enw'r maes	Cyfenw	Hyd y maes	35
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r cyfenw cywir ar gyfer pob disgybl er mwyn cadw cofnodion yn gyfoes.

Cofnodion dilys Cyfenw llawn y disgybl yn ôl yr hyn a dybia'r ysgol

Nodiadau Data enghreifftiol: **Jones**

Dynodyddion disgyblion

Enw'r maes	Enw blaen	Hyd y maes	35
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm	I nodi'r enw cyntaf cywir pob disgybl er mwyn cadw cofnodion yn gyfoes.		
Cofnodion dilys	Yr enw cyntaf llawn, heb eu talfyrru a heb nodi ffurfiau eraill ar yr enw		

Nodiadau	Data enghreifftiol: Marc		
----------	---------------------------------	--	--

Dynodyddion disgyblion

Enw'r maes	Enw(au) canol	Hyd y maes	35
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi enw(au) canol cywir pob disgybl er mwyn cadw cofnodion yn gyfoes.

Cofnodion dilys Enw(au) canol llawn y disgybl, heb eu talfyrru a heb nodi ffurfiau eraill ar yr enw(au)

Nodiadau Data enghreifftiol: **Iwan Owen**

Dynodyddion disgyblion

Enw'r maes	Dyddiad geni	Hyd y maes	10
Math o faes	Dyddiad	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm	I nodi dyddiad geni cywir pob disgybl er mwyn cadw cofnodion yn gyfoes.
Cofnodion dilys	Yn y fformat CCBB-MM-DD

Nodiadau	Data enghreifftiol: 2011-03-31
----------	---------------------------------------

Dynodyddion disgyblion

Enw'r maes	Rhyw	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol
Rheswm a roddwyd	I nodi rhyw cywir pob disgybl er mwyn cadw cofnodion yn gyfoes.		
Cofnodion dilys	M Gwryw F Benyw		

Nodiadau	Data enghreifftiol: M		
	I nodi rhyw person yn unol â'r gyfraith, fel y recordwyd ar Dystysgrif Geni neu Dystysgrif Cydnabod Rhywedd (ar gyfer unigolion dros 18 oed ac sydd wedi byw yn eu rhywedd caffaeledig am fwy na dwy flynedd), gan ddefnyddio M neu F fel yr opsiynau dilys.		

Nodweddion disgyblion

Enw'r maes	Hunaniaeth genedlaethol	Hyd y maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r grŵp cenedlaethol y mae'r plentyn yn uniaethu ei hunan ag ef.

Cofnodion dilys

- WAL** Cymreig
- ENG** Saesneg
- SCO** Albanaidd
- IRE** Gwyddelig
- BRI** Prydeinig
- OTH** Arall
- REF** Rhiant/disgybl yn gwrthod rhoi'r wybodaeth
- NOS** Ni chafwyd yr wybodaeth

Nodiadau Data enghreifftiol: **WAL**

Mae hunaniaeth genedlaethol disgyblion, ynghyd â'u grŵp ethnig, yn destun canllawiau ar wahân, sef [Casglu a Chofnodi Data ar Gefndir Ethnig Disgyblion \(Cylchlythyr Llywodraeth Cymru 006/2009\)](#). Cyhoeddwyd y canllawiau hyn yn 2009 a gellir eu defnyddio wrth lenwi'r maes hwn (yn ogystal â'r meysydd ethnigrwydd a ffynhonnell ethnigrwydd).

Gellir gadael y maes hwn yn wag os oedd y plentyn dan 5 oed ar 31 Awst 2024.

Nodweddion disgyblion

Enw'r maes	Grŵp ethnig	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r grŵp cenedlaethol y mae'r disgybl yn uniaethu ei hunan ag ef.

Cofnodion dilys Cod dilys ar gyfer cefndir ethnig (gweler [atodiad B](#))

Nodiadau Data enghreifftiol: **WOTH**

Cafodd canllawiau diwygiedig ar [Casglu a Chofnodi Data ar Gefndir Ethnig Disgyblion \(Cylchlythyr Llywodraeth Cymru 006/2009\)](#), yn unol â chategoriâu newydd y brif lefel a'r lefel estynedig, eu cyhoeddi ym mis Gorffennaf 2009. Cafodd y newidiadau i'r categorïau ethnigrwydd eu gwneud er mwyn rhoi sylfaen gadarnach i'r gwaith o fonitro ethnigrwydd ar lefel leol a chenedlaethol, a hefyd i wella ansawdd yr wybodaeth sydd ar gael am gefndir ethnig disgyblion a sicrhau bod yr wybodaeth honno mor gyflawn â phosibl.

Gellir gadael y maes hwn yn wag os oedd y plentyn dan 5 oed ar 31 Awst 2024.

Nodweddion disgyblion

Enw'r maes	Ffynhonnell ethnigrwydd	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r ffynhonnell y data a ddarparwyd am gefndir ethnig.

Cofnodion dilyys	C	darparwyd gan y plentyn (h.y. y disgybl.
	P	darparwyd gan y rhiant
	S	priodolwyd gan yr ysgol bresennol
	T	priodolwyd gan ysgol flaenorol
	O	arall (neu os nad yw'n hysbys)

Nodiadau Data enghreifftiol: **P**

Gellir gadael y maes hwn yn wag os oedd y plentyn dan 5 oed ar 31 Awst 2024.

Nodweddion disgyblion

Enw'r maes	Cymhwyster disgyblion i gael prydau ysgol am ddim	Hyd y maes	1
Math o faes	Cywir/Anghywir	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol

Rheswm I nodi'r a yw'r disgybl yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim fel y penderfynir gan yr awdurdod lleol ar ôl cynnal ei wiriadau, e.e. yn defnyddio'r System Gwirio Cymhwyster.

Cofnodion dilys **1** Cywir
0 Anghywir

Nodiadau Data enghreifftiol: **0**

Ers 1 Ebrill 2019, y meini prawf cymhwysedd ar gyfer prydau ysgol am ddim yw bod yn rhaid i'r ymgeisydd for yn derbyn Dredyd Cynhwysol a bod ag incwm blynyddol o dan y trothwy o £7,400.

Yn ogystal à'r meini prawf uchod, mae plant gyda'i rhieni'n derbyn y taliadau etifeddiaeth cymorth canlynol hefyd yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim mewn ysgolion a gynhelir yng Nghymru:

- Cymhorthdal Incwm
- Lwfans Ceisio Gwaith yn Seiliedig ar Incwm
- Cymorth o dan Ran VI o Ddeddf Mewnfudo a Lloches 1999
- Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn Seiliedig ar Incwm
- Credyd Treth Plant, ar yr amod nad oes hawl ganddynt gael Credyd Treth Gwaith ac nid yw eu hincwm blynyddol yn fwy na £16,190
- Elfen warrantedig Credyd Pensiwn y Wladwriaeth
- Taliadau Credyd Treth Gwaith ychwanegol – y taliadau ychwanegol y gall unigolyn eu derbyn am bedair wythnos yn ychwanegol ar ôl i'w hawl i dderbyn Credyd Treth Gwaith ddod i ben.

Mae pobl ifanc sy'n cael Lwfans Cyflogaeth a Chymorth yn Seiliedig ar Incwm, Credyd Cynhwysol, Cymhorthdal Incwm neu Lwfans Ceisio Gwaith yn Seiliedig ar Incwm yn eu rhinwedd eu hunain hefyd yn gallu hawlio prydau ysgol am ddim.

Dylai disgyblion gael eu cofnodi'n gymwys dim ond os ydynt wedi gwneud cais i'r awdurdod lleol am brydau ysgol am ddim ac (1) mae'r awdurdod perthnasol wedi cadarnhau eu bod yn gymwys, neu (2) maent yn dal i aros am gadarnhad terfynol eu bod yn gymwys ond mae'r ysgol wedi gweld dogfennau sy'n rhoi arwydd cryf eu bod yn gymwys.

Nodweddion disgyblion

Enw'r maes	Gwarchodaeth trosiannol disgyblion i gael prydau ysgol am ddim	Hyd y maes	1
Math o faes	Cywir/Anghywir	Gorfodol ar gyfer	Pob Ysgol
Rheswm	I nodi'r a yw'r disgybl o dan gwarchodaeth trosiannol i gael prydau ysgol am ddim.		
Cofnodion dilys	1	Cywir	
	0	Anghywir	
Nodiadau	<p>Data enghreifftiol: 1</p> <p>Ar 1 Ebrill 2019 cyflwynodd Llywodraeth Cymru polisi gwarchodaeth trosiannol newydd ar gyfer prydau ysgol am ddim. Daethpwyd â hyn i mewn i sicrhau bod prydau ysgol am ddim y disgyblion yn cael eu gwarchod yn ystod y cyfnod cyflwyno Credyd Cynhwysol.</p> <p>Mae'r gwarchodaeth hwn yn berthnasol i ddisgyblion unigol a bydd yn parhau tan ddiwedd eu cyfnod ysgol presennol, sef diwedd ysgol gynradd neu ddiwedd ysgol uwchradd.</p> <p>Dylai unrhyw ddisgybl a oedd yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim wrth gyflwyno'r polisi ar 1 Ebrill 2019 hefyd gael gwarchodaeth trosiannol. Yn ogystal, dylid gwarchod unrhyw ddisgybl sydd wedi dod yn gymwys ar unrhyw adeg yn ystod y broses o gyflwyno Credyd Cynhwysol o dan y meini prawf cymhwysedd newydd.</p> <p>Mae hyn yn golygu bod y mae hi'n bosib i ddisgybl fod yn 0 (anghywir) ar gyfer yr eitem ddata cymhwysedd ar gyfer prydau ysgol am ddim, ond i fod yn 1 (cywir) ar gyfer cymhwysedd am prydau ysgol am ddim o dan gwarchodaeth trosiannol.</p> <p>NODYN PWYSIG: Gan fod y cymhwysedd prydau ysgol am ddim yn cael ei ddefnyddio ar gyfer cyfrifiadau cyllido, mae'n bwysig bod yr eitemau data <FSMEligible> a <FSMTransitionalProtect> yn cael eu cofnodi ar wahân ac yn gywir.</p>		

Nodweddion disgyblion

Enw'r maes	Saesneg fel iaith ychwanegol	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	NS/PS/SS/MS

Rheswm I nodi cynnydd a wneir gan y disgyblion o ran dysgu Saesneg fel iaith ychwanegol.

Cofnodion dilys	A Saesneg yn newydd iddynt
	B Caffael iaith yn gynnar
	C Datblygu cymhwysedd
	D Cymwys
	E Rhugl
	O Amherthnasol

Nodiadau Data enghreifftiol: **A**

Cafodd canllawiau ar [Gasglu a Chofnodi Data am Iaith Gyntaf Disgyblion](#), yn unol â'r categorïau ar y brif lefel a'r lefel estynedig, eu cyhoeddi yn 2011. Caiff y camau eang hyn eu nodi fel y disgrifiadau i'w defnyddio ar sail yr un sydd fwyaf perthnasol, mewn ffordd debyg iawn i ddisgrifiadau lefel y Cwricwlwm Cenedlaethol. Gall gymryd hyd at 10 mlynedd i ddisgybl gyrraedd Cam E o Gam A a gall unigolion ddangos nodweddion mwy nag un cyfnod ar yr un adeg. Fel arfer bydd angen dyfarniad i ddweud pa gam sy'n disgrifio datblygiad y disgybl orau gan roi ystyriaeth i oedran a gallu'r disgybl a'r amser y mae wedi'i dreulio yn dysgu Saesneg.

Ceir rhagor o wybodaeth am Saesneg fel iaith ychwanegol yn [atodiad C](#).

Nodweddion disgyblion

Enw'r maes	Math o iaith	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi iaith y disgybl.

Cofnodion dilys Y gwerthau dilys yw

- F** Iaith gyntaf
 - M** Iaith cyntaf luosog
 - H** Cartref
 - T** Dysgu
 - S** Ail iaith
 - C** Iaith gohebiaeth
-

Nodiadau Data enghreifftiol: **F**

Gellir gadael y maes hwn yn wag os oedd y plentyn dan 5 oed ar 31 Awst 2024.

Nodweddion disgyblion

Enw'r maes	Cod iaith gyntaf	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi iaith gyntaf y disgybl.

Cofnodion dilys Codau dilys ar gyfer iaith gyntaf (gweler [atodiad D](#))
dilys

Nodiadau Data enghreifftiol: **ABA**

Gellir gadael y maes hwn yn wag os oedd y plentyn dan 5 oed ar 31 Awst 2024.

Cyhoeddwyd y canllawiau [Gasglu a Chofnodi Data am Iaith Gyntaf Disgyblion](#) ym 2012.

Nodweddion disgyblion

Enw'r maes	Ffynhonnell yr iaith	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi'r ffynhonnell y data a ddarparwyd am iaith.

Cofnodion dilyys	C	darparwyd gan y plentyn (h.y. y disgybl.
	P	darparwyd gan y rhiant
	S	pridolwyd gan yr ysgol bresennol
	T	pridolwyd gan ysgol flaenorol
	O	arall (neu os nad yw'n hysbys)

Nodiadau Data enghreifftiol: **P**

Gellir gadael y maes hwn yn wag os oedd y plentyn dan 5 oed ar 31 Awst 2024.

Statws disgyblion

Enw'r maes	Statws cofrestru	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi statws cofrestru dilys y disgybl.

Cofnodion dilys	C	Cyfredol (cofrestriad sengl)
	M	Prif gyfredol (cofrestriad deuol)
	S	Atodol cyfredol (cofrestriad deuol)
	G	Disgybl sy'n westai

Nodiadau Data enghreifftiol: **C**

Ni fydd data ynghylch unigolion sydd â statws cofrestru Disgybl sy'n Westai yn cael eu cynnwys ar y ffurflen CYBLD. Oherwydd hynny, ni fydd yr wybodaeth yn cael ei chynnwys wrth gyfrif yr RSG na'r Fframwaith Cynllunio a Chyllido Ôl-16, ac ni fydd yr wybodaeth am unigolion o'r fath yn cael ei chynnwys wrth gyfrif ystadegau perfformiad.

Dylai dysgwyr sy'n astudio yn yr ysgol am gyfnod byr (h.y. drwy gynllun cyfnewid â gwledydd tramor) gael eu cofnodi fel Disgyblion sy'n Westai (G), er mwyn iddynt beidio â chael eu cynnwys yn y ffurflen CYBLD.

Statws disgyblion

Enw'r maes	Dyddiad derbyn i'r ysgol bresennol	Hyd y maes	10
Math o faes	Dyddiad	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi dyddiad derbyn y disgybl i'r ysgol bresennol.

Cofnodion dilys Yn y fformat **CCBB-MM-DD**

Nodiadau Data enghreifftiol: **2011-09-01**

Statws disgyblion

Enw'r maes **Dangosydd rhan amser** Hyd y maes **5**

Math o faes **Cywir/Anghywir** Gorfodol ar gyfer **Pob ysgol**

Rheswm I nodi a yw'r disgybl yn mynychu'r ysgol yn rhan-amser.

Cofnodion dilys **1** Cywir
0 Anghywir

Nodiadau Data enghreifftiol: **0**

Presenoldeb rhan amser yw unrhyw beth sy'n llai na 10 sesiwn yr wythnos mewn addysg. Mae disgwyl y bydd pob disgybl o oedran ysgol statudol mewn addysg llawn-amser. Dylai disgyblion gael eu marcio fel llawn amser hyd yn oed os ydynt yn mynychu rhai sesiynau y tu allan i'ch ysgol, cyn belled â bod nifer y sesiynau bob wythnos yn 10 neu'n fwy. Dylai eich meddalwedd roi gwerth 'Anghywir' i bob disgybl sy'n 5 oed neu fwy ar 31 Awst 2020 yn awtomatig (gall gael ei addasu i 'gywir' os oes angen). Dylai disgyblion 5 oed neu'n hŷn gael eu marcio fel llawn amser hyd yn oed os ydynt yn mynychu sesiynau tu allan i'ch ysgol, cyn belled â bod nifer y sesiynau bob wythnos yn 10 neu'n fwy.

Statws disgyblion

Enw'r maes	Dynodydd disgybl preswyl	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	SP

Rheswm I nodi a yw'r disgybl yn ddisgybl preswyl.

Cofnodion dilyys	B	Disgybl preswyl, sawl noson yr wythnos heb ei nodi
	6	Disgybl preswyl, chwe noson yr wythnos neu lai
	7	Disgybl preswyl, saith noson yr wythnos
	N	Ddim yn ddisgybl preswyl

Nodiadau Data enghreifftiol: **N**

Os yw'r ysgol yn ysgol mewn ysbyty, dylid gadael y maes hwn yn wag.

Statws disgyblion

Enw'r maes **Grŵp blwyddyn
y cwricwlwm
cenedlaethol** Hyd y maes **2**

Math o faes **Alffaniwmerig** Gorfodol ar gyfer **Pob Ysgol**

Rheswm Y grŵp blwyddyn Cwricwlwm Cenedlaethol y mae'r disgybl yn cael ei addysgu ynddo am y rhan fwyaf o'i amser, beth bynnag yw ei oed.

Cofnodion
dilys **N1** meithrin, llai na 3 oed
N2 meithrin, dros neu gyfwerth â 3 oed ond dan 4
R derbyn
1-13 grwpiau blwyddyn 1-13
14 uwch na blwyddyn 13

Nodiadau Data enghreifftiol: **12**

I ddysgwyr sydd ag anghenion arbennig, efallai na fydd grŵp blwyddyn y cwricwlwm cenedlaethol yn cyd-fynd ag oedran y dysgwr yn sylweddol.

Statws disgyblion

Enw'r maes	Enw'r dosbarth	Hyd y maes	30
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/MS

Rheswm I nodi enw/rhif dosbarth ar gyfer pob disgybl unigol.

Cofnodion dilys Y enw/rhif cyfeirio dilys

Nodiadau Data enghreifftiol: **OAK**

Caiff y data hyn eu trawsgyfeirio i ddata'r cyfrifiad am faint dosbarthiadau a'u defnyddio i weld yr eithriadau.

Dylai hefyd gyd-fynd â'r data ynghylch enw dosbarth a nodir yn yr [adran ar statws disgyblion](#).

Statws disgyblion

Enw'r maes	Cod post y cartref	Hyd y maes	8
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi cod post cartref y disgybl.

Cofnodion dilys
An nAA
AAn nAA
AnA nAA
Ann nAA
AAAn nAA
AAnn nAA

Nodiadau Data enghreifftiol: **CF14 5DZ**

Lle bo 'A' yn dynodi prif lythyren ac 'n' yn dynodi rhif o 0 i 9. Gwallau cyffredin wrth gofnodi codau post yw drysu rhwng llythrennau a rhifau tebyg (e.e. y llythyren 'O' gyda'r rhif sero), peidio â gadael bwlch yn y canol, neu gynnwys atalnod llawn. Bydd unrhyw un o'r gwallau hyn yn golygu y caiff y cod post ei wrthod fel un annilys.

Dylai'r feddalwedd newid unrhyw 'O' ar ddechrau ail bloc y cod post yn 0 (sero), a newid bylchau dwbl rhwng blociau'r cod post yn fylchau sengl.

Mae gwiriad arall wedi'i ychwanegu ar gyfer 2012: ar gyfer ail ran cod post ar ôl y bwlch (ee **XXX XXX**), ni chaniateir y llythrennau CIKMOV.

Disgwylir y bydd ysgolion yn gallu darparu cod post cartref dilys i'r mwyafrif helaeth o'u disgyblion. Fodd bynnag mewn achosion unigol lle nad yw'r ysgol yn gwybod beth yw'r cod post, dylid gadael y maes hwn yn wag.

Anghenion addysgol arbennig

Enw'r maes	Darpariaeth AAA disgybl	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi darpariaeth AAA dilys y disgybl.

Cofnodion dilys	N	Nid oes angen addysgol arbennig na angen dysgu ychwanegol
	A	Gweithredu gan yr ysgol neu Gweithredu yn y Blynyddoedd Cynnar
	P	Gweithredu gan yr ysgol a mwy neu Gweithredu yn y Blynyddoedd Cynnar a Mwy
	S	Datganiad
	C	Cynllun Datblygu Unigol a gynhelir gan yr Ysgol
	L	Cynllun Datblygu Unigol a gynhelir gan yr Awdurdod Lleol

Nodiadau Data enghreifftiol: **S**

Mae codau **C** ac **L** yn cyfeirio at Gynlluniau Datblygu Unigol (CDUau) sy'n gynlluniau statudol a grëwyd o dan y <https://www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2018/2/contents>. Gall fod gan ddysgwr naill ai CDU a gynhelir gan yr ysgol neu CDU a gynhelir gan yr awdurdod lleol. Rhaid **peidio** â chofnodi unrhyw fath arall o CDU, fel y rhai a grëwyd cyn cyflwyno'r Ddeddf ADY, fel **C** neu **L**. ALNCo yr ysgol sydd yn y sefyllfa orau i gadarnhau.

Gellir dod o hyd i ganllawiau pellach ar AAA yng Nghod Ymarfer AAA Cymru yn <https://llyw.cymru/anghenion-addysgol-arbennig-cod-ymarfer>.

Gellir gweld diffiniad o anghenion dysgu ychwanegol (ADY) a chanllawiau pellach yng Nghod ADY Cymru yn <https://llyw.cymru/y-cod-anghenion-dysgu-ychwanegol>.

Mae'n rhaid recordio statws AAA neu CDU ar gyfer pob disgybl. Ni fydd cofnodion gwag yn ddilys.

Anghenion addysgol arbennig

Enw'r maes	Anghenion arbennig	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol

Rheswm I nodi prif angen arbennig disgybl.

Cofnodion dilys	DYSL	SPLD - Dyslecsia
	DYSC	SPLD – Dyscalculia
	DYSP	SPLD – Dyspracsia
	ADHD	SPLD – Anhwyllder Diffyg Canolbwyntio a Gorfywiogrwydd
	MLD	Anawsterau dysgu cymedrol
	SLD	Anawsterau dysgu difrifol
	PMLD	Anawsterau dysgu dwys a lluosog
	BESD	Anawsterau ymddygiadol, emosiynol a chymdeithasol
	SLCD	Anawsterau lleferydd, iaith a chyfathrebu
	HI	Nam ar y clyw
	VI	Nam ar y golwg
	MSI	Nam aml synhwyraidd
	PMED	Anawsterau corfforol a meddygol
	ASD	Anhwyllderau ar y sbectrwm awtistig
	DNA	Amherthnasol

Nodiadau Data enghreifftiol: **BESD**

Rhaid nodi categori anghenion arbennig ar gyfer pob disgybl, gan cynnwys rheini sydd gyda CDU o dan y system ADY.

Anghenion addysgol arbennig

Enw'r maes	Cwricwlwm a dulliau addysgu	Hyd y maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol sydd â darpariaeth AAA/ADY

Rheswm I nodi'r cymorth ar gyfer y disgybl o ran y cwricwlwm a dulliau addysgu.

Cofnodion
dilys

- CT1** peth gwahaniaethu wedi'i dargedu
- CT2** gwahaniaethu sylweddol wedi'i dargedu
- CT3** peth addasiadau i'r cwricwlwm
- CT4** addasiadau sylweddol i'r cwricwlwm

Nodiadau Data enghreifftiol: **CT1**

Dylid cwblhau categori cwricwlwm a dulliau addysgu hefyd ar gyfer disgyblion sydd â CDUau.

Anghenion addysgol arbennig

Enw'r maes	Grwpiau a chymorth	Hyd y maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol sydd â darpariaeth AAA/ADY

Rheswm I nodi'r cymorth ar gyfer y disgybl yn unigol ac fel grŵp.

Cofnodion dilys **GS1** cymorth ychwanegol o bryd i'w gilydd yn y dosbarth
GS2 cymorth ychwanegol sylweddol wedi'i dargedu
GS3 darpariaeth grŵp bach yn y dosbarth
GS4 darpariaeth grŵp bach gan mwyaf

Nodiadau Data enghreifftiol: **GS1**

Dylid cwblhau categori grwpio a chymorth hefyd ar gyfer disgyblion sydd â CDUau.

Anghenion addysgol arbennig

Enw'r maes	Adnoddau arbenigol	Hyd y maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol sydd â darpariaeth AAA/ADY

Rheswm I nodi'r cymorth ar gyfer y disgybl o ran adnoddau arbenigol.

Cofnodion dilys

- SR1** mynediad ysbeidiol at offer safonol
- SR2** mynediad unigol at offer sydd ar gael yn arferol
- SR3** mynediad unigol at offer arbenigol
- SR4** mynediad wedi ei neilltuo at offer tra arbenigol

Nodiadau Data enghreifftiol: **SR1**

Dylid cwblhau categori adnoddau arbenigol hefyd ar gyfer disgyblion sydd â CDUau.

Anghenion addysgol rbennig

Enw'r maes	Cyngor ac asesiad	Hyd y maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	Pob ysgol sydd â darpariaeth AAA/ADY

Rheswm I nodi'r cymorth ar gyfer y disgybl o ran cyngor ac asesu.

Cofnodion
dilys

- AA1** asesiad yn yr ysgol
- AA2** cyngor/asesiad allanol
- AA3** asesiadau arbenigol
- AA4** asesiadau aml-asiantaeth

Nodiadau Data enghreifftiol: **AA1**

Dylid cwblhau categori cyngor ac asesu hefyd ar gyfer disgyblion sydd â CDUau.

Y Gymraeg

Enw'r maes	Rhuglder yn y Gymraeg	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS

Rheswm I nodi a yw'r disgybl yn rhugl yn y Gymraeg.

Cofnodion dilyn	1	rhugl yn y Gymraeg
	2	yn gallu siarad Cymraeg ond nid yn rhugl
	3	nid yw'n gallu siarad Cymraeg
	4	gwrthod rhoi gwybodaeth

Nodiadau Data enghreifftiol: **1**

Gellir gadael y maes hwn yn wag os oedd y plentyn dan 5 oed ar 31 Awst 2024.

Y Gymraeg

Enw'r maes	Siarad Cymraeg gartref	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS

Rheswm I nodi a yw'r disgybl yn siarad Cymraeg gartref.

Cofnodion dilyys	0	nid yw'n siarad Cymraeg gartref
	1	yn siarad Cymraeg gartref
	2	amherthnasol

Nodiadau Data enghreifftiol: **1**

Gellir gadael y maes hwn yn wag os oedd y plentyn dan 5 oed ar 31 Awst 2024.

Y Gymraeg

Enw'r maes	Ffynhonnell y Gymraeg	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS

Rheswm Ffynhonnell data ar ddefnyddio'r Gymraeg.

Cofnodion dilyys	C	darparwyd gan y plentyn (h.y. y disgybl)
	P	darparwyd gan y rhiant
	S	prïodolwyd gan yr ysgol bresennol
	T	prïodolwyd gan ysgol flaenorol
	O	arall (neu os nad yw'n hysbys)

Nodiadau Data enghreifftiol: **P**

Gellir gadael y maes hwn yn wag os oedd y plentyn dan 5 oed ar 31 Awst 2024.

Y Gymraeg

Enw'r maes	Astudio'r Gymraeg	Hyd y maes	1
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/MS

Rheswm I nodi sut mae'r disgybl yn astudio'r Gymraeg yn yr ysgol.

Cofnodion
dilys

1	y Gymraeg yn cael ei haddysgu iddo fel iaith gyntaf
2	y Gymraeg yn cael ei haddysgu iddo fel ail iaith
5	wedi'i eithrio o'r Cwricwlwm Cenedlaethol

Nodiadau Data enghreifftiol: **1**

Gellir gadael y maes hwn yn wag os oedd y plentyn dan 5 oed ar 31 Awst 2024.

Defnyddiwch god 5 ar gyfer disgyblion blwyddyn 12, 13 a 14 sydd ddim yn astudio'r Gymraeg.

Y Gymraeg

Enw'r maes **Addysg cyfrwng
Cymraeg** Hyd y maes **5**

Math o faes **Cywir/Anghywir** Gorfodol ar gyfer **SS/MS**

Rheswm A ydyw'r disgybl yn astudio unrhyw bwnc ar wahân i'r Gymraeg (iaith gyntaf neu ail iaith) drwy gyfrwng y Gymraeg.

Cofnodion **1** True
dilys **0** False

Nodiadau Data enghreifftiol: **0**

Data gwaharddiadau

Enw'r maes	Dyddiad ddechrau'r gwaharddiad	Hyd y maes	10
Math o faes	Dyddiad	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm	I nodi dyddiad y gwaharddiad.
Cofnodion dilys	Y dyddiad dilys y gwaharddwyd y disgybl

Nodiadau	Data enghreifftiol: 2023-12-15
----------	---------------------------------------

Data gwaharddiadau

Enw'r maes	Rheswm dros wahardd	Hyd y maes	2
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi'r rheswm y gwaharddwyd disgybl.

Cofnodion dilys	PP	Ymosodiad corfforol ar ddisgybl
	PA	Ymosodiad corfforol ar oedolyn
	VP	Cam-drin geiriol/ymddygiad bygythiol yn erbyn disgybl
	VA	Cam-drin geiriol/ymddygiad bygythiol yn erbyn oedolyn
	BU	Bwlio
	RA	Cam-drin hiliol
	SM	Camymddygiad rhywiol
	DA	Cyffuriau ac alcohol
	DM	Difrod
	TH	Dwyn
DB	Ymddygiad aflonyddgar parhaus	
OT	Arall	

Nodiadau Data enghreifftiol: **BU**

Data gwaharddiadau

Enw'r maes	Categori'r gwaharddiad	Hyd y maes	4
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi'r categori gwahardd cywir ar gyfer y disgybl.

Cofnodion dilys	PERM FIXD	Parhaol Cyfnod penodol
-----------------	----------------------------	---------------------------

Nodiadau Data enghreifftiol: **FIXD**

Data gwaharddiadau

Enw'r maes	Nifer y sesiynau a gollwyd	Hyd y maes	3
Math o faes	Alffaniwmerig	Gorfodol ar gyfer	PS/SS/SP/MS

Rheswm I nodi nifer y sesiynau (hanner diwrnod) a gollwyd o ganlyniad i'r gwaharddiad.

Cofnodion dilys Y nifer ddilys o sesiynau a gollwyd

Nodiadau Data enghreifftiol: **246**
Ddim yn berthnasol i waharddiadau parhaol.

Atodiad B: Codau dilys 2020 ar gyfer cefndir ethnig

Prif godau:

WBRI Gwyn – Prydeinig

WIRT Teithiwr

WRGG Sipsi

WRRR Roma

WOTH Unrhyw gefndir gwyn arall

Codau estynedig:

WITH Teithiwr o Dras
Wyddelig

WNAG Teithiwr 'Newydd'

WOCC Teithiwr
Galwedigaethol

WOTT Teithiwr Arall

WSHP Pobl Sioe

WOBG Sipsi Prydeinig

WOOG Sipsi o Wledydd
Eraill

WOTG Sipsi Arall

WOER Roma UE

WOOR Roma o Wledydd
Eraill

WOTR Roma Arall

WALB Albaniaidd

WBOS Bosniaidd-
Herzegovinaidd

WBUL Bwlgareg

WCRO Croateg

WCZE Tsieceg

WFRE Ffrangeg

WGER Almaeneg

WGRE Groegaidd/Cypraidd
Groegaidd

WHUN Hwngareg

WITA Eidaleg

WKOS Kosofanaidd

WLAT Latfieg

WLIT Lithwaneg

WMAL Maltaeg

WMON Montenegraidd

WPOL Pwyleg

WPOR Portiwgaleg

WRMA Rwmaneg

WRUS Rwsieg

WSCA Sgandinafaidd

WSER Serbieg

WSVK Slofacaidd

WSVN Slofenieg

Prif godau:

MWBC	Gwyn a Charibiaidd Du
MWBA	Gwyn ac Affricanaidd Du
MWAS	Gwyn ac Asiaidd
MOTH	Unrhyw Gefndir Cymysg Arall
AIND	Indiaidd
APKN	Pacistanaidd
ABAN	Bangladeshi
AOTH	Unrhyw Gefndir Asiaidd Arall
BCRB	Caribiaidd
BAFR	Affricanaidd
BOTH	Unrhyw gefndir du arall

Codau estynedig:

WSPA	Sbaeneg
WTUR	Twrcaidd/Cypraid Twrcaidd
WUKR	Wcrenaidd
WEUR	Ewropeaidd Gwyn Arall
WOTW	Gwyn Arall
MWCH	Gwyn a Tsieiniaidd
MWOE	Gwyn ac Unrhyw Grŵp Ethnig Arall
MABL	Asiaidd a Du
MACH	Asaidd a Tsieiniaidd
MAOE	Asaidd ac Unrhyw Grŵp Ethnig Arall
MBCH	Du a Tsieiniaidd
MBOE	Du ac Unrhyw Grŵp Ethnig Arall
MCOE	Tsieiniaidd ac Unrhyw Grŵp Ethnig Arall
MOTM	Cefndir Cymysg Arall
AMPK	Pacistanaidd Mirpuri
AOPK	Pacistanaidd Arall
AAFR	Asiaidd Affricanaidd
AKAS	Kashmiraidd
ANEP	Nepali
ASNL	Sinhalesaidd
ASLT	Tamil Sri Lankaidd
AOTA	Asiaidd Arall
BERI	Eritreaidd
BGHA	Ghanaidd
BNGN	Nigeriaidd
BSLN	Sierra Leonaidd
BSOM	Somalaidd
BSUD	Sudaneaidd
BAOF	Affricanaidd Du Arall
BEUR	Ewropeaidd Du

Prif godau:

CHNE	Tsieiñiaidd neu Brydeinig Tsieiñiaidd
OOZH	Unrhyw gefndir ethnig arall
REFU	Gwrthodwyd rhoi'r wybodaeth
NOBT	Ni chafwyd yr wybodaeth

Codau estynedig:

BNAM	Du Gogledd America
BOTB	Du Arall
CHKC	Tsieiñiaidd Hong Kong
CMAL	Tsieiñiaidd Malaysiaidd
CSNG	Tsieiñiaidd Singaporaidd
CTWN	Taiwaneiaidd
COCH	Tsieiñiaidd Arall
OAFG	Affghan
OARA	Arabaidd
OEGY	Eiffiaidd
OFIL	Ffilipineg
OIRN	Iranaidd
OIRQ	Iraciaidd
OJPN	Siapaneaidd
OKOR	Koreaidd
OKRD	Kurdaidd
OLAM	Americanaidd - Lladin/De/Canolbarth
OLIB	Libiaidd
OLEB	Lebaneiaidd
OMAL	Malaiaidd
OMRC	Moroicaidd
OPOL	Polyneaidd
OSAU	Saudi Arabaidd
OSYR	Syriaidd
OTHA	Thai
OVIE	Fietnameg
OYEM	Yemenaidd
OOEG	Grŵp Ethnig Arall

Atodiad C: Codau dilys ar gyfer Saesneg fel iaith ychwanegol, gyda disgrifiadau

A = Saesneg yn newydd iddynt

Gall ddefnyddio iaith gyntaf ar gyfer dysgu ac at ddibenion eraill. Mae'n bosibl y bydd yn gwbl dawel yn yr ystafell ddosbarth. Efallai y bydd yn copïo/ailadrodd rhai geiriau ac ymadroddion. Mae'n bosibl y bydd yn deall rhai ymadroddion bob dydd yn Saesneg ond mae'n ddigon posibl mai ychydig iawn o lythrennedd, os o gwbl, sydd gan y disgybl yn yr iaith Saesneg. Angen cryn dipyn o gymorth Saesneg fel iaith Ychwanegol.

B = Caffael iaith yn gynnar

Gall ddilyn ychydig o gyfathrebu cymdeithasol o ddydd i ddydd yn Saesneg a chymryd rhan mewn gweithgareddau dysgu gyda chymorth. Yn dechrau defnyddio Saesneg ar lafar at ddibenion cymdeithasol. Gall ddeall cyfarwyddiadau syml a dilyn stori / hanesion gyda chymorth gweledol. Digon posibl bod y disgybl wedi datblygu sgiliau darllen ac ysgrifennu a bellach yn gyfarwydd â geirfa sy'n benodol i bwnc arbennig. Parhau i angen cryn dipyn o gymorth Saesneg fel iaith Ychwanegol er mwyn manteisio ar y cwricwlwm.

C = Datblygu cymhwysedd

Yn bosibl y bydd y disgybl yn cymryd rhan mewn gweithgareddau dysgu a hynny yn fwy annibynnol. Yn gallu mynegi ei hun ar lafar yn Saesneg, ond mae camgymeriadau strwythurol yn parhau. Bydd angen cymorth parhaus o ran llythrennedd, yn enwedig ar gyfer deall testun ac ysgrifennu. Mae'n ddigon posibl y bydd y disgybl y gallu dilyn cysyniadau haniaethol a Saesneg sydd wedi'i hysgrifennu mewn arddull fwy cymhleth. Angen cymorth Saesneg fel iaith Ychwanegol parhaus er mwyn manteisio'n llawn ar y cwricwlwm.

D = Cymwys

Bydd Saesneg llafar y disgybl yn dod yn ei blaen yn dda, gan alluogi'r disgybl i gymryd rhan yn llwyddiannus mewn gweithgareddau ar draws y cwricwlwm. Gall y disgybl ddarllen a deall amrywiaeth eang o destunau. Mae'n bosibl y bydd diffygion yn Saesneg ysgrifenedig y disgybl o ran sylwedd a cheir tystiolaeth o ambell i gamgymeriad yn y strwythur. Mae angen ychydig o gymorth er mwyn manteisio ar awgrymiadau ysgafn o ran ystyr, mireinio'r defnydd o'r Saesneg ac er mwyn datblygu geirfa haniaethol. Angen ychydig o gymorth / cymorth achlysurol gyda Saesneg fel iaith Ychwanegol i fanteisio ar dasgau a deunydd cymhleth y cwricwlwm.

E = Rhugl

Gall weithio ar draws y cwricwlwm ar yr un lefel o ran cymhwysedd â disgybl sy'n defnyddio Saesneg fel iaith gyntaf. Gall weithio heb gymorth Saesneg fel iaith Ychwanegol ar draws y cwricwlwm.

O = Amherthnasol

Atodiad D: Codau dilys ar gyfer iaith gyntaf

<u>Prif god</u>	<u>Is-god</u>	<u>Disgrifiad</u>
ABA		Cymraeg a/neu Saesneg
ACL		Acholi
ADA		Adangme
AFA		Afar-Saho
AFK		Affricaneg
AKA		Akan/Twi-Fante
AKA	AKAF	Akan (Fante)
AKA	AKAT	Akan (Twi/Asante)
ALB		Albaneg/Shqip
ALU		Alur
AMR		Amhareg
ARA		Arabeg
ARA	ARAA	Arabeg (Arall)
ARA	ARAG	Arabeg (Algeria)
ARA	ARAI	Arabeg (Irac)
ARA	ARAM	Arabeg (Moroco)
ARA	ARAS	Arabeg (Y Swdan)
ARA	ARAY	Arabeg (Yemen)
ARM		Armeneg
ASM		Asameg
ASR		Asyrieg/Arameg
AYB		Anyi-Baule
AYM		Aymara
AZE		Aserieg
BAI		Bamileceg (Pob un)
BAL		Balochieg
BEJ		Beja/Bedawieg
BEL		Belarwsieg
BEM		Bemba
BHO		Bhojpuri
BIK		Bikol
BIS		Bislama
BLT		Tibeteg Baltaidd
BMA		Bwrneg/Myanma
BNG		Bengaleg
BNG	BNGA	Bengaleg (Arall)
BNG	BNGC	Bengaleg (Chittagong/Noakhali)
BNG	BNGS	Bengaleg (Sylheteg)
BSL		Iaith Arwyddion Prydain
BSQ		Basgeg/Euskara
BUL		Bwlgareg
CAM		Cambodieg/Khmer
CAT		Catalaneg
CCE		Saesneg Creoleg Garibiaidd
CCF		Ffrangeg Creoleg Garibiaidd
CGA		Chaga

CGR		Chattisgarhi/Khatahi
CHE		Checheneg
CHI		Tsieineeg
CHI	CHIA	Tsieineeg (Arall)
CHI	CHIC	Tsieineeg (Cantoneeg)
CHI	CHIH	Tsieineeg (Hokkien/Fujianeg)
CHI	CHIK	Tsieineeg (Hakka)
CHI	CHIM	Tsieineeg (Mandarin/ Putonghua)
CKW		Chokwe
CRN		Cernyweg
CTR		Chitralli/Khowar
CWA		Chichewa/Nyanja
CZE		Tsieceg
DAN		Daneg
DGA		Dagaare
DGB		Dagbane
DIN		Dinka/Jieng
DUT		Iseldireg/Fflemeg
DZO		Dzongkha/Bhutanese
EBI		Ebira
EDO		Edo/Bini
EFI		Efik-Ibibio
ESA		Esan/Ishan
EST		Estonieg
EWE		Ewe
EWO		Ewondo
FAN		Fang
FIJ		Ffijieg
FIN		Ffineg
FON		Fon
FRN		Ffrangeg
FUL		Fula/Fulfulde-Pulaar
GAA		Ga
GAE		Gaeleg/Gwyddeleg
GAL		Gaeleg (Yr Alban)
GEO		Georgeg
GER		Almaeneg
GGO		Gogo/Chigogo
GKY		Kikuyu/Gikuyu
GLG		Galicieg/Galego
GRE		Groeg
GRE	GREA	Groeg (Arall)
GRE	GREC	Groeg (Cyprus)
GRN		Gwaraneg
GUJ		Gwjarati
GUN		Gurenne/Frafra
GUR		Gurma
HAU		Hausa
HDK		Hindko
HEB		Hebraeg
HER		Herero

HGR		Hwngareg
HIN		Hindi
IBA		Iban
IDM		Idoma
IGA		Igala
IGB		Igbo
IJO		Ijo (Pob un)
ILO		Ilokano
ISK		Itsekiri
ISL		Islandeg
ITA		Eidaleg
JAV		Jafaneg
JIN		Jinghpaw/Kachin
JPN		Japaneeg
KAM		Kikamba
KAN		Kannada
KAR		Karen (Pob un)
KAS		Kashmiraidd
KAU		Kanuri
KAZ		Kazakh
KCH		Katchi
KGZ		Kirghiz/Kyrgyz
KHA		Khasi
KHY		Kihaya/Luziba
KIN		Kinyarwanda
KIR		Kirundi
KIS		Kisi (Gorllewin Affrica)
KLN		Kalenjin
KMB		Kimbundu
KME		Kimeru
KNK		Konkani
KNY		Kinyakyusa-Ngonde
KON		Kikongo
KOR		Coreeg
KPE		Kpelle
KRI		Krio
KRU		Kru (Pob un)
KSI		I Kisii/Ekegusii (Kenya)
KSU		Kisukuma
KUR		Cwrdeg
KUR	KURA	Cwrdeg (Arall)
KUR	KURM	Cwrdeg (Cwrmanjeg)
KUR	KURS	Cwrdeg (Soraneg)
LAO		Lao
LBA		Luba
LBA	LBAC	Luba (Chiluba/Tshiluba)
LBA	LBAK	Luba (Kiluba)
LGA		Luganda
LGB		Lugbara
LGS		Lugisu/Lumasaba
LIN		Lingala

LIT		Lithwaneg
LNG		Lango (Uganda)
LOZ		Lozi/Silozi
LSO		Lusoga
LTV		Latfieg
LTZ		Lwcsembwrggeg
LUE		Luvale/Luena
LUN		Lunda
LUO		Luo (Kenya/Tanzania)
LUY		Luhya (Pob un)
MAG		Magahi
MAI		Maithili
MAK		Makua
MAN		Manding/Mandekan
MAN	MANA	Manding/Mandekan (Arall)
MAN	MANB	Manding (Bambara)
MAN	MANJ	Manding (Dyula/Jula)
MAO		Maori
MAR		Marathi
MAS		Maasai
MDV		Maldivian/Dhivehi
MEN		Mende
MKD		Macedoneg
MLG		Malagasy
MLM		Malayalam
MLT		Maltaeg
MLY		Malayeg/Indonesieg
MLY	MLYA	Malayeg (Arall)
MLY	MLYI	Indonesieg/Indonesieg Bahasa
MNA		Magindanao-Maranao
MNG		Mongolian (Khalkha)
MNX		Gaeleg Ynys Manaw
MOR		Moore/Mossi
MSC		Creoleg Mawritiws/Seychelles
MUN		Munda (Pob un)
MYA		Maya (Pob un)
NAH		Nahuatl/Mexicano
NAM		Nama/Damara
NBN		Nwbiaeg (Pob un)
NDB		Ndebele
NDB	NDBS	Ndebele (De Affrica)
NDB	NDBZ	Ndebele (Zimbabwe)
NEP		Nepali
NOR		Norwyeg
NUE		Nuer/Naadh
NUP		Nupe
NWA		Newari
NZM		Nzema
OAM		Ambo/Oshiwambo
OAM	OAMK	Ambo (Kwanyama)
OAM	OAMN	Ambo (Ndonga)

OGN		Ogoni (Pob un)
ORI		Oriya
ORM		Oromo
OTL		Iaith arall
PAG		Pangasineg
PAM		Pampanganeg
PAT		Pashto/Pakhto
PHA		Pahari/Himachali (India)
PHR		Pahari (Pacistan)
PNJ		Panjabeg
PNJ	PNJA	Panjabeg (Arall)
PNJ	PNJG	Panjabeg (Gurmukhi)
PNJ	PNJM	Panjabeg (Mirpuri)
PNJ	PJNP	Panjabeg (Pothwari)
POL		Pwyleg
POR		Portiwgaleg
POR	PORA	Portiwgaleg (Arall)
POR	PORB	Portiwgaleg (Brasil)
PRS		Persieg/Ffarsi
PRS	PRSA	Persieg/Ffarsi (Arall)
PRS	PRSD	Persieg (Dariaidd)
PRS	PRST	Persieg (Tajikiaidd)
QUE		Quechua
RAJ		Rajasthaneg/Marwareg
RME		Romani/Romanes Saesneg
RMI		Romani (Rhyngwladol)
RMN		Rwmaneg
RMN	RMNM	Rwmaneg (Moldofa)
RMN	RMNR	Rwmaneg (Rwmania)
RMS		Romansch
RNY		Runyakitara
RNY	RNYN	Runyankore-Ruchiga
RNY	RNYO	Runyoro-Rutooro
RUS		Rwsieg
SAM		Samoeg
SCB		Serbieg/Croateg/Bosnieg
SCB	SCBB	Bosnieg
SCB	SCBC	Croateg
SCB	SCBS	Serbieg
SCO		Scoteg
SHL		Shilluk/Cholo
SHO		Shona
SID		Sidamo
SIO		Iaith Arwyddion (Arall)
SLO		Slofaceg
SLV		Slofenieg
SND		Sindhi
SNG		Sango
SNH		Sinhala
SOM		Somalieg
SPA		Sbaeneg

SRD		Sardinieg
SRK		Siraiki
SSO		Sotho/Sesotho
SSO	SSOO	Sotho/Sesotho (De)
SSO	SSOT	Sotho/Sesotho (Gogledd)
SSW		Swazi/Siswati
STS		Tswana/Setswana
SWA		Swahili/Kiswahili
SWA	SWAA	Swahili (Arall)
SWA	SWAC	Swahili Comoriaidd
SWA	SWAK	Swahili (Kingwana)
SWA	SWAM	Swahili (Brava/Mwiini)
SWA	SWAT	Swahili (Bajuni/Tikuu)
SWE		Swedeg
TAM		Tamil
TEL		Telugu
TEM		Temne
TES		Teso/Ateso
TGE		Tigre
TGL		Tagalog/Ffilipineg
TGL	TGLF	Ffilipineg
TGL	TGLG	Tagalog
TGR		Tigrinya
THA		Thai
TIB		Tibeteg
TIV		Tiv
TMZ		Berber/Tamazight
TMZ	TMZA	Berber/Tamazight (Arall)
TMZ	TMZK	Berber/Tamazight (Kabyle)
TMZ	TMZT	Berber (Tamashek)
TNG		Tonga/Chitonga (Zambia)
TON		Tongan (Oceania)
TPI		Tok Pisin
TRI		Gwyddeleg Teithwyr/Shelta
TSO		Tsonga
TUK		Twrcmeneg
TUL		Tulu
TUM		Tumbuka
TUR		Tyrceg
UKR		Wcrenaidd
UMB		Umbundu
URD		Wrdw
URH		Urhobo-Isoko
UYG		Uyghur
UZB		Uzbek
VEN		Venda
VIE		Fietnameg
VSY		Visayan/Bisaya
VSY	VSYA	Visayan/Bisaya (Arall)
VSY	VSYH	Hiligaynon
VSY	VSYS	Cebuano/Sugbuanon

VSY	VSYW	Waray/Binisaya
WAP		Wa-Paraok (De-ddwyrain Asia)
WCP		Portiwgaleg Creoleg Gorllewin Affrica
WOL		Wolof
WPE		Bratiaith Saesneg Gorllewin Affrica
XHO		Xhosa
YAO		Yao/Chiyao (Dwyrain Affrica)
YDI		Yiddish
YOR		Yoruba
ZND		Zande
ZUL		Zulu
ZZX		Gwrthodwyd
ZZZ		Dosbarthiad heb ei benderfynu

Atodiad E: Data sydd eu hangen ar gyfer staff addysgu a staff cymorth

Mae angen yr wybodaeth fel y'i gwelir yn y tablau canlynol. Nid oes angen data ar gyfer y celloedd llwyd. Efallai na fydd y tablau isod yn cyd-fynd â'r hyn sy'n ymddangos ar eich sgrin.

(a) Staff addysgu amser llawn

	Gwryw		Benyw	
	Cyfanswm	Y rheini sydd ar gcontract blwyddyn neu lai	Cyfanswm	Y rheini sydd ar gcontract blwyddyn neu lai
Pennaeth				
Pennaeth dros dro				
Dirprwy bennaeth				
Pennaeth cynorthwyol				
Athrawon cymwysedig eraill				
Athrawon eraill (heb statws SAC ond heb fod yn 'anghymwysedig')				
Athrawon dan hyfforddiant ar gyrsiau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon				
Cynorthwywyr iaith dramor				
Athrawon peripatetig yn yr ysgol ar ddyddiad y Cyfrifiad				

(b) Staff addysgu rhan-amser

	Gwryw				Benyw			
	Yr holl staff		Y rheini sydd ar gcontract blwyddyn neu lai		Yr holl staff		Y rheini sydd ar gcontract blwyddyn neu lai	
	Nifer	Cyfanswm yr oriau cyfeiriedig yr wythnos	Nifer	Cyfanswm yr oriau cyfeiriedig yr wythnos	Nifer	Cyfanswm yr oriau cyfeiriedig yr wythnos	Nifer	Cyfanswm yr oriau cyfeiriedig yr wythnos
Pennaeth								
Pennaeth dros dro								
Dirprwy bennaeth								
Pennaeth cynorthwyol								
Athrawon cymwysedig eraill								
Athrawon eraill (heb statws SAC ond heb fod yn 'anghymwysedig')								
Athrawon dan hyfforddiant ar gyrsiau Hyfforddiant Cychwynnol Athrawon								
Cynorthwywyr iaith dramor								

Athrawon peripatetig yn yr ysgol ar ddyddiad y Cyfrifiad								
--	--	--	--	--	--	--	--	--

(c) Addysgu'r Gymraeg

Dim ond ar gyfer y pennaeth, y pennaeth dros dro, y dirprwy bennaeth, y pennaeth cynorthwyol neu athrawon cymwysedig eraill y mae angen gwybodaeth.

	Athrawon amser llawn				Athrawon rhan-amser			
	Gwryw	Oriau yr wythnos	Benyw	Oriau yr wythnos	Gwryw	Oriau yr wythnos	Benyw	Oriau yr wythnos
Yn addysgu'r Gymraeg fel iaith gyntaf								
Yn addysgu pynciau eraill drwy gyfrwng y Gymraeg								
Yn addysgu'r Gymraeg fel ail iaith yn unig								
Yn gallu neu'n gymwysedig i addysgu'r Gymraeg ond heb fod yn gwneud hynny								
Heb fod yn gymwysedig i addysgu'r Gymraeg neu trwy gyfrwng y Gymraeg								

(d) Staff Cymorth

	Staff amser llawn		Staff rhan-amser			
	Gwryw	Benyw	Gwryw	Cyfanswm yr oriau cyfeiriedig yr wythnos	Benyw	Cyfanswm yr oriau cyfeiriedig yr wythnos
Cynorthwywyr Addysgu Lefel Uwch (CALU)						
Cynorthwywyr addysgu						
Staff cymorth anghenion arbennig						
Staff cymorth bugeiliol						
Metronau/nyrsys/staff meddygol (yn cynnwys gweithwyr GIG)						
Technegwyr labordai neu gweithdai						
Llyfrgellwyr a chynorthwywyr y llyfrgell						
Swyddogion Arholiadau						
Staff gweinyddol arall						
Rheolwr Busnes yr ysgol neu'n gyfatebol						

Atodiad F: Data sydd eu hangen ar gyfer dosbarthiadau fel y'u haddysgir

Mae'r tabl isod yn rhestru'r holl gyfuniadau posibl o grwpiau blwyddyn a Chyfnodau Allweddol ar gyfer pob math o ddosbarth a all fod yn ddefnyddiol i chi wrth gwblhau'r adran hon.

Categori'r dosbarth	Math o ddosbarth	Grŵp blwyddyn	Cyfnod Allweddol	Dosbarth yn cynnwys
N	N	N1	F	Disgyblion blwyddyn N1 yn unig
N	N	N2	F	Disgyblion blwyddyn N2 yn unig
N	N	M	F	Disgyblion N1 a N2
M	N/I	M	F	Disgyblion oed derbyn yn ogystal â disgyblion N1 a/neu N2. (Os yw hanner neu fwy o'r disgyblion yn Meithrin cofnodwch y Math o Ddosbarth fel 'N' Meithrin, fel arall cofnodwch fel 'I' Babanod)
O	I	R	F	Disgyblion oed derbyn yn unig
O	N/I	M	F	Unrhyw gyfuniad o ddisgyblion Derbyn, Blwyddyn 1 a Blwyddyn 2. (Os yw hanner neu fwy o'r disgyblion yn Meithrin cofnodwch y math o ddosbarth fel 'N', neu fel arall cofnodwch fel 'I' Babanod.)
O	I	1	F	Disgyblion blwyddyn 1 yn unig
O	I	2	F	Disgyblion blwyddyn 2 yn unig
O	J	3	2	Disgyblion blwyddyn 3 yn unig
O	J	4	2	Disgyblion blwyddyn 4 yn unig
O	J	5	2	Disgyblion blwyddyn 5 yn unig
O	J	6	2	Disgyblion blwyddyn 6 yn unig
O	J	M	2	Unrhyw gyfuniad o ddisgyblion blwyddyn 3, blwyddyn 4, blwyddyn 5 a blwyddyn 6
O	N/I/J	M	M	Unrhyw ddosbarth â chyfuniad o ddisgyblion y Cyfnod Sylfaen a Chyfnod Allweddol 2 (h.y. disgyblion blwyddyn 1, blwyddyn 2, blwyddyn 3, blwyddyn 4, blwyddyn 5 a blwyddyn 6. Caiff y dosbarth gynnwys disgyblion Derbyn a Meithrin hefyd). (Os oes hanner neu fwy o'r disgyblion yn Meithrin cofnodwch y math o ddosbarth fel 'N' Meithrin, neu fel arall cofnodwch fel 'I' Babanod neu 'J' lau yn ôl y Cyfnod Allweddol gyda'r mwyafrif o ddisgyblion).
S	N	N1	F	Disgyblion blwyddyn N1 yn unig
S	N	N2	F	Disgyblion blwyddyn N2 yn unig

S	N/I	M	F	Unrhyw gyfuniad o ddisgyblion Derbyn, Blwyddyn 1 a Blwyddyn 2. (Os yw hanner neu fwy o'r disgyblion yn Meithrin cofnodwch y math o ddosbarth fel 'N' Meithrin, neu fel arall cofnodwch fel 'I' Babanod)
S	I	R	F	Disgyblion oed derbyn yn unig
S	I	1	F	Disgyblion blwyddyn 1 yn unig
S	I	2	F	Disgyblion blwyddyn 2 yn unig
S	J	3	2	Disgyblion blwyddyn 3 yn unig
S	J	4	2	Disgyblion blwyddyn 4 yn unig
S	J	5	2	Disgyblion blwyddyn 5 yn unig
S	J	6	2	Disgyblion blwyddyn 6 yn unig
S	J	M	2	Unrhyw gyfuniad o ddisgyblion blwyddyn 3, blwyddyn 4, blwyddyn 5 a blwyddyn 6
S	N/I/J	M	M	Unrhyw ddosbarth gyda cyfuniad o ddisgyblion Cyfnod Sylfaen a Chyfnod Allweddol 2. (Os yw hanner neu fwy o'r disgyblion yn Meithrin cofnodwch y math o ddosbarth fel 'N', neu fel arall cofnodwch fel 'I' Babanod neu 'J' lau yn ôl y Cyfnod Allweddol gyda'r mwyafrif o ddisgyblion)